

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060307

DOM
2020-06-11
Stockholm

Mål nr
M 10421-18

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2018-10-10 i mål nr M 4307-17,
se bilaga A

PARTER

Klagande och motpart

1. A-C A

2. L A

3. A B

4. I B

5. Esketorps vägsamfällighet

6. K S

Motpart

Länsstyrelsen i Blekinge län
371 86 Karlskrona

Klagande och motpart

Skanska Industrial Solutions AB, 556793-1638

Ombud: G H

Dok.Id 1566545

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

Ombud: Advokat E W

SAKEN

Ansökan om tillstånd till utökad täktverksamhet m.m. och grundvattenbortledning på fastigheten X i Ronneby kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast avseende punkt B1 i tillståndet, villkoren 6, 7, 8 och 9 för den miljöfarliga verksamheten och villkoren 2 och 3 för vattenverksamheten till följande lydelse:

Tillstånd

Punkt B1: genom pumpning från täkten leda bort allt till brytområdet inläckande yt- och grundvatten.

Villkor för tillstånd till miljöfarlig verksamhet

Villkor 6: Borrning, sprängning samt skutknackning får endast bedrivas under helgfria vardagar mellan kl. 07.00 – 18.00.

Villkor 7: Krossning och sortering får endast ske under helgfri måndag – torsdag mellan kl. 06.00 – 22.00 och helgfri fredag mellan kl. 06.00 – 18.00. Under tiden juni – augusti får krossning måndag – torsdag mellan kl. 18.00 – 22.00 inte ske mer än sammanlagt 20 dagar.

Villkor 8: Utlastning och transporter får endast bedrivas helgfria vardagar mellan kl. 06.00 – 22.00. Om beställaren är staten eller en kommun och denne ställt dokumenterade krav på leveranstidpunkt, får nämnda arbetsmoment utföras utan hinder av begränsningen i första meningen.

Villkor 9: Buller från verksamhetsområdet, inklusive buller från transportfordon och arbetsmaskiner, ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än
50 dB (A) dagtid, helgfri måndag – fredag (kl. 06.00 – 18.00)
40 dB (A) nattetid, samtliga dygn (kl. 22.00 – 06.00)
45 dB (A) övrig tid.

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB (A) får inte utföras nattetid (kl. 22.00 – 06.00).

Kontroll av buller ska ske minst en gång vart tredje år antingen genom immissionsmätning eller genom närfältsmätning tillsammans med beräkning vid barmarksförhållanden. Dessutom ska, vid tidpunkter som tillsynsmyndigheten bestämmer, kontroll alltid göras vid förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tidsperioder som anges ovan, dock endast då verksamhet faktiskt pågår.

Villkor för tillstånd till vattenverksamhet

Villkor 2: Det momentana utflödet av vatten från verksamhetsområdet får inte överstiga 25 l/s.

Villkor 3: Den bortledda vattenvolymen från brytområdet ska mätas med flödesmätare eller summerande gångtidsmätare. Resultaten ska journalföras månadsvis.

2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena i övrigt.
 3. Mark- och miljööverdomstolen förordnar att tillståndet ska gälla utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Skanska Industrial Solutions AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom så att beslutsmeningen i punkten B1 får följande lydelse:

”Mark- och miljööverdomstolen lämnar Skanska Industrial Solutions AB tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken att på ovan nämnda fastighet
1. genom pumpning från täkten leda bort allt till brytområdet inläckande yt- och grundvatten. ~~intill en sammanlagd mängd av i genomsnitt 390 000 m³/år, varav 200 000 m³ grundvatten, allt räknat som rullande medelvärde för de senaste fem åren. [...]~~”

Skanska har även yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra villkoren i mark- och miljödomstolens dom avseende miljöfarlig verksamhet enligt följande:

Villkor 6 så att avbaning och skutknackning (med kula) inte ska tidsbegränsas på så sätt som skett i villkor 6. Skanska har föreslagit att villkoret får följande lydelse:

”Borring, sprängning och skutknackning (med hydraulhammare) får endast bedrivas helgfria vardagar mellan kl. 07.00 – 18.00.”

Villkor 7 i första hand så att krossning och sortering får ske i villkoret angivna dagar men med start kl. 06.00 istället för kl. 07.00 samt att sista meningen stryks. Skanska har i första hand yrkat att villkor 7 får följande lydelse:

”Krossning och sortering får endast ske under helgfri måndag – torsdag mellan kl. ~~07.00~~ 06.00 – 22.00 och helgfri fredag mellan kl. ~~07.00~~ 06.00 – 18.00. Under tiden juni – augusti får krossning måndag – torsdag mellan kl. ~~18.00~~ 22.00 inte ske mer än sammanlagt 20 dagar.”

Villkor 7 i andra hand så att krossning och sortering får ske i villkoret angivna dagar men med start kl. 06.00 istället för kl. 07.00 samt att krossning under perioden juni – augusti får ske måndag – torsdag mellan kl. 18.00 – 22.00 under sammanlagt 30 dagar. Skanska har i andra hand yrkat att villkor 7 får följande lydelse:

”Krossning och sortering får endast ske under helgfri måndag – torsdag mellan kl. ~~07.00~~ 06.00 – 22.00 och helgfri fredag mellan kl. ~~07.00~~ 06.00 – 18.00. Under tiden juni – augusti får krossning måndag – torsdag mellan kl. 18.00 – 22.00 inte ske mer än sammanlagt ~~20~~ 30 dagar.”

Villkor 8 så att utlastning får ske från klockan 06.00 istället för kl. 07.00. Skanska har yrkat att villkoret får följande lydelse:

”Utlastning och transporter får endast bedrivas helgfria vardagar mellan kl. 06.00 ~~07.00~~ – 22.00. Om beställaren är staten eller en kommun och denne ställt dokumenterade krav på leveranstidpunkt, får nämnda arbetsmoment utföras utan hinder av begränsningen i första meningen.”

Villkor 9 så att dagtid och nattetid ändras till kl. 06.00 – 18.00 respektive 22.00 – 06.00 istället för kl. 07.00. Skanska har föreslagit att villkoret får följande lydelse:

”Buller från verksamhetsområdet, inklusive buller från transportfordon och arbetsmaskiner, ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än

50 dB (A), dagtid, helgfri måndag – fredag (kl. ~~07.00~~ 06.00 – 18.00)

40 dB (A) nattetid, samtliga dygn (kl. 22.00 – ~~07.00~~ 06.00)

45 dB (A) övrig tid.

~~Bolaget ska senast två år från det att tillståndet tagits i anspråk ha vidtagit åtgärder så att impulsljud inte kan uppmätas vid bostäder.~~

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB (A) får inte utföras nattetid (kl. 22.00 – ~~07.00~~ 06.00).

Kontroll av buller ska ske minst en gång vart tredje år med hjälp av mätning ~~och~~ eller beräkning vid barmarksförhållanden. Dessutom ska, vid tidpunkter som tillsynsmyndigheten bestämmer, kontroll alltid göras vid förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer ~~eller vid förflyttning av bullerkällor och utvidgning av täktområdet~~. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tidsperioder som anges ovan, dock endast då verksamhet faktiskt pågår. ~~I det fall olika drifttillstånd (flera samtidigt arbetsmoment) förekommer ska den ekvivalenta ljudnivån bestämmas för varje sådant tillstånd.~~

Villkor 21 så att ”minst sex representativa provtillfällen” ändras till ”minst fyra representativa provtillfällen”. Skanska har yrkat att villkoret får följande lydelse:

”Innehållet av föroreningar i utgående vatten från sedimentationsdammen får som årsmedelvärde av minst fyra ~~sex~~ representativa provtillfällen inte överstiga följande begränsningsvärden.”

Parameter	Halt mg/l
Tot-kväve	10
Susp	10
Oljeindex	1

Villkor 23 så att utlakningskolumnerna tas bort från tabellen i villkor 23 i mark- och miljödomstolens dom.

Skanska har vidare yrkat att villkor avseende vattenverksamheten ändras enligt följande:

Villkor 2 så att det inte i villkoret anges vad för teknik och metod Skanska ska använda för utflöde från sedimentationsdammen. Skanska har yrkat att villkoret

ska ändras till följande:

”Det momentana utflödet av vatten från verksamhetsområdet får inte överstiga 25 l/s. Ett Thomsonöverfall för flödesmätning ska finnas i utloppet. Bräddning från sedimentationsdammen får inte ske.”

Villkor 3 så att det inte i villkoret anges vad för teknik och metod Skanska ska använda för utflöde från sedimentationsdammen. Skanska har yrkat att villkoret ska ändras till följande:

”Den bortledda vattenvolymen från brytområdet ska mätas med flödesmätare eller summerande gångtidsmätare. Nederbörden ska beräknas utifrån tillgängliga uppgifter från SMHI:s närmaste mätstation. Resultaten ska journalföras månadsvis. Skanska Industrial Solutions AB ska årligen till tillsynsmyndigheten rapportera beräknad mängd bortledd yt- respektive grundvatten baserat på resultaten av ovanstående mätningar samt temperatur.”

Skanska har även yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska ändras så att bolaget beviljas ett verkställighetsförordnande.

A-C A, L A, A B och I B

har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom enligt vad Skanska har yrkat. De har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom enligt följande:

Att villkor för att motverka damning föreskrivs enligt följande lydelse i tidigare tillstånd:

- Damning från kross- och siktanläggningar samt transportband ska begränsas med inkapsling och stoftavskiljare där så är möjligt och i övrigt med vattenbegjutning eller jämförbar metod. Stofthalten i utgående luft från stoftavskiljare får som riktvärde inte överstiga 20 mg/m³ normal torr gas. Avskiljt damm ska omhändertas på ett sådant vis så att det inte kan spridas till omgivningen. För att undvika diffus

damning får inte uppsamlat stoft från filtret återföras till något materialupplag utan det ska samlas upp i särskild behållare och hanteras separat.

- Vid behov ska damning från verksamheten, upplag, transportvägar och transporter begränsas genom vattenbegjutning eller annan jämförbar åtgärd.
- Borrutrustning ska vara försedd med anordning för uppsugning och uppsamling av damm. Avskilt damm ska omhändertas på ett från miljösynpunkt godtagbart sätt så att oavsiktlig spridning ej kan ske till omgivningen.
- Om det trots åtgärder enligt ovanstående villkor uppkommer olägenheter av damning ska bolaget snarast möjligt efter samråd med tillsynsmyndigheten vidta ytterligare skäligen åtgärder att hundra eller motverka sådan störning.

Att villkor 5 ändras så att det framgår att Skanska via SMS eller på annat enkelt sätt ska underrätta närboende när sprängning planeras ske. Om sprängningen av någon anledning skjuts upp ska detta meddelas på liknande sätt.

Att villkor 6 ändras så att avbaning, borrning, sprängning samt skutknackning endast får bedrivas under helgfri måndag – torsdag mellan kl. 07.00 – 18.00 och helgfri fredag mellan kl. 07.00 – 12.00.

Att villkor 7 ändras så att krossning och sortering endast får ske helgfri fredag mellan kl. 07.00 – 12.00 och att villkoret kompletteras med att under juni-augusti får krossning och sortering måndag-torsdag mellan kl. 18.00 – 22.00 inte ske mer än sammanlagt 20 dagar.

A B och I B har efter överklagandetidens utgång ändrat sina yrkanden så att de yrkar i första hand att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och återförvisa målet till domstolen, i andra hand att Skanskas överklagande ska avvisas och i tredje hand att mark- och miljödomstolens dom ska ändras i enlighet med vad de ursprungligen yrkade.

Esketorps vägsamfällighet har medgett Skanskas yrkande avseende ändring av villkor 2 rörande vattenverksamheten. Samfälligheten har inte haft någon erinran mot att verkställighetsförordnande meddelas eller mot den ansökta verksamheten i övrigt under förutsättning att det i domen säkerställs att den s.k. ”syltan” klarar nödvändig magasinering och att den regelbundet kontrolleras av länsstyrelsen. I annat fall har samfälligheten ansett att sedimentationsbassängens rymd måste ökas.

K S har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska förelägga Skanska att komplettera den hydrogeologiska utredningen så att det kan säkerställas att det från sedimentationsdammen, eller dammarna, släpps ut ett renat avloppsvatten till en mängd av maximalt 25 l/s även när det sker ett åskregn på 80 mm eller inträffar en längre regnperiod, eller att Skanska åläggs att bygga en överföringsledning för avledning av allt vatten till Vambåsabäcken.

I andra hand har **K S** yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och återförvisa målet till domstolen för ny handläggning.

Efter överklagandetidens utgång har **K S** ändrat sina yrkanden så att han i första hand yrkar att ärendet återförvisas till mark- och miljödomstolen och i andra hand att Mark- och miljööverdomstolen som villkor föreskriver att Skanska ska anlägga ett så stort fördröjningsmagasin före sedimentationsbassängen att det säkerställs att det maximala utflödet aldrig överstiger 25 l/s och att sedimentationsbassängen fungerar.

K S har motsatt sig att verkställighetsförordnande meddelas.

Länsstyrelsen i Blekinge län har medgett Skanskas yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Skanska har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande:

Prövningen gäller utvidgning av en befintlig bergtäkt. Skanska har mycket god kännedom om sin verksamhet och dess påverkan på omgivningen. I mark- och miljödomstolens dom har vissa villkor blivit alltför omfattande och ingripande mot verksamheten. Flera av villkoren kan inte anses skäliga i förhållande till den minimala eller obefintliga nytta som villkoret bidrar till.

Volymbegränsning av vattenverksamheten (B1)

För att täktverksamheten ska kunna bedrivas på ett rationellt sätt utan avbrott förutsätts att den mängd grund- och ytvatten som uppstår i brytområdet kan ledas bort för att hålla läns. Verksamheten måste bedrivas i torrhet. Begränsningen genom villkor 4 innebär att omfattningen av vattenverksamheten, även om den inte är uttryckt i volym, är reglerad i domen. Härtill kommer att momentant utflöde också är reglerat och inte får överstiga 25 l/s. En begränsning genom maximal årlig volym bortlett vatten skulle tvinga verksamheten att upphöra under resterande del av året efter det att maximalt tillåten volym letts bort, med produktionsstopp som följd. Utöver att det kan leda till ekonomiskt bortfall och kundtapp innebär det även att efterkommande år måste inledas med att leda bort allt vatten som inte kunde ledas bort året innan. Det har inte framkommit uppgifter om att det är något annat än det momentana flödet från anläggningen som kan tänkas påverka intressen nedströms. Volymbegränsningen, även som rullande femårsmedelvärde, innebär en begränsning över förhållanden som Skanska inte har rådighet över.

Arbetstider och bullernivåer dagtid och nattetid (villkor 6 – 8)

I Naturvårdsverkets ”Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller” (rapport 6538, april 2015, härefter Naturvårdsverkets vägledning) anges riktvärden för buller dagtid, kl. 06.00 – 18.00. Riktvärdet för buller dagtid är enligt vägledningen 50 dB (A)

ekvivalent ljudnivå vid bostäder. Domstolen har kortat dagtid och bortsett från Naturvårdsverkets vägledning utan att någon närboende, länsstyrelsen eller kommunen framfört önskemål om arbetstidsbegränsningar när verksamheten får börja bedrivas dagtid. Det har skett enbart utifrån att domstolen ansett att det skulle innebära en betydande ökning av störningarna i omgivningen i förhållande till nuvarande tillstånd trots att bullernivån om 50 dB (A) med marginal skulle innehållas. Det tidigare tillståndet meddelades när Naturvårdsverkets vägledning föreskrev att dagtid var mellan 07.00 – 18.00. Detta resonemang innebär att befintliga verksamheter får en konkurrensnackdel jämfört med verksamheter som nyetableras.

Avbaning är ett arbetsmoment som inte innebär alstring av höga bullernivåer. Av bullerutredningen framgår inte direkt vilket bullerbidrag som avbaning ger till omgivningen, men man kan utläsa att en grävmaskin på befintlig täktbotten ger upphov till som mest 26 dB (A). Enligt ÅF ger en grävmaskin, i de nya områden som ska tas i anspråk, upphov till en bullernivå om cirka 33 dB (A) vid närmast belägna bostad. En grävmaskin kommer alltså att ha ljudnivåer som är lägre än 50 dB (A) med mycket god marginal. Skutknackning med kula innebär att bullernivåer kan innehållas både dag- och nattetid samt att inget impulsljud uppstår.

Redovisade bullernivåer vid krossning och sortering om mellan 44 – 47 dB (A) har inte beaktat de skyddsåtgärder som Skanska har vidtagit efter att bullerutredningen genomförts, dvs. att spindelkrossen har bullerdämpats med ljudabsorberande mattor. Åtgärderna innebär att det finns en större marginal till bullervärdet 50 dB (A) som ska innehållas.

Lastbilstransporterna ger upphov till buller om högst 27 dB (A) varför det är helt orimligt att begränsa dessa till att få börja först kl. 07.00. Närboende har klagat endast på backningsljud. Dessa har åtgärdats på samtliga fordon i tåkten, som nu är utrustade med ett lågfrekvent brus som inte sprider sig långt.

Avbaning, skutknackning med kula, krossning och sortering samt utlastning kan alltså ske med start 06.00 istället för kl. 07.00 utan att föreskrivna bullernivåer i Naturvårdsverkets vägledning överskrids.

Bullernivåer m.m. (villkor 9)

Eftersom verksamheten med marginal innehåller riktvärden för buller finns ingen anledning att föreskriva att dagtid skulle börja kl. 07.00 istället för kl. 06.00 i enlighet med Naturvårdsverkets vägledning.

Villkorets föreskrift om att åtgärder ska vidtas så att impulsljud inte kan uppmätas är inte skäligt. Ingen kan garantera att impulsljud aldrig kan uppmätas trots vidtagna åtgärder. Naturvårdsverkets vägledning föreskriver att en bullerreducering med 5 dB (A) från rådande bullervärden ska kunna ske för det fall ofta återkommande impulsljud uppstår vid bostäder. Skanska har redovisat att impulsljud vid bostäder sannolikt inte kommer att uppstå och har redovisat åtgärder som har vidtagits för att motverka uppkomsten, bland annat att merparten av all skutknackning sker med skutkula vilken inte ger upphov till något impulsljud alls. Efter huvudförhandlingen har bolaget låtit utföra en utredning som visar att det föreligger liten eller ingen risk för impulsljud vid bostäder så länge skutknackning med hydraulhammare sker inom ca 150 meter från brytfronten. För det fall en situation, mot förmodan, skulle ge vid handen att impulsljud kan förekomma kommer Skanska att avskärma skutknackaren ytterligare, till exempel genom att ställa upp containrar.

Mätning baseras på det faktiska bullret från verksamheten medan beräkningar ofta baseras på restriktiva antaganden vilka tenderar att överskatta bullret. Kontroll av villkoret bör kunna genomföras genom enbart mätning. Kravet på redovisning av varje enskild bullernivå måste tas bort eftersom mätning endast redovisar verksamhetens totala buller. Det är oklart vad som avses med förflyttning av bullerkällor.

Provtagning av utgående vatten (villkor 21)

I det gällande kontrollprogrammet anges att provtagning ska ske två gånger per år. I enlighet med beslut av Länsstyrelsen den 29 februari 2016, efter anläggandet av en ny damm, ökades provtagningsfrekvensen till varannan månad. I beslutet anges att den ökade provtagningsfrekvensen ska gälla till dess det är visat att dammen har en

tillfredsställande rening, dock minst ett år. Resultatet av provtagningarna som har skett visar att utsläppen av angivna parametrar klaras med mycket god marginal. Det är därför orimligt att föreskriva att provtagning ska ske vid sex tillfällen per år. Länsstyrelsen föreslog dessutom fyra provtagningstillfällen i sitt förslag till villkor.

Innehåll av föroreningar i mottagna massor (villkor 23)

Villkoret innehåller inget om att Skanska ska genomföra utlakningstester, vilket inte heller är nödvändigt. Det vore oskäligt och ekonomiskt oförsvarligt. Massorna besitter låga totalhalter och eventuella ämnen som urlakar kommer att utgöra så små mängder att det är uppenbart att de inte kommer att medföra någon påverkan på omgivningen.

Utflöde av vatten i vattenverksamheten (villkor 2)

Det är fel att föreskriva en metod istället för en funktion när det gäller hur utflödet ska mätas. Sedimentationsdammen har utloppsrör vars placering under vattenytan möjliggör en oljeavskiljande funktion och som kan förses med flödesreglering. Funktionen hos ett Thomsonöverfall har ingen oljeavskiljande funktion och saknar möjlighet att reglera utgående flöde. Med den föreskrivna lösningen kommer dammen också att förlora sin funktion som reglermagasin. När bräddning sker är det på grund av att nederbörden är för stor för att kunna magasineras. Mängden vatten som bräddar är dock extremt liten i jämförelse med övrigt avrinnande vatten inom det nedströms liggande dikessystemet. Villkorets föreskrift om att bräddning inte får ske är motsägelsefull eftersom Thomsonöverfallets funktion utgörs av att vattnet bräddar ut genom den v-formade skåran.

Flödesmätning (villkor 3)

Mängden grundvatten som läcker in i tåkten kan inte mätas då inflödet sker diffust från tåktbotten och bergväggarna. I tåktbotten blandas det sedan med nederbördsvattnet vilket gör det omöjligt att sedan särskilja i flödesmätaren. Att mäta och beräkna mängden bortlett ytvatten från tåkten är förknippat med stora osäkerheter. Nederbörden varierar stort även lokalt, vilket sannolikt innebär att nederbörden över

täkten inte kan beräknas korrekt med data från SMHI:s närliggande mätstationer. Villkoret föreskriver att temperaturuppgifter ska ligga till grund för beräkningarna. Det får antas att det är avsett att de ska användas för att korrigera nederbörden för avdunstning. Det framgår inte hur en sådan beräkning ska göras. Sammanfattningsvis är villkoret utformat på rättsosäkert vis genom att det föreskriver en metod som med stor sannolikhet kommer att ge felaktiga resultat. Det saknas också miljömässig grund för redovisningen av mängden bortlett grund- och ytvatten eftersom det är reglerat både hur stort utgående flöde får vara och hur mycket grundvattennivån får sänkas.

A-C A och **L A** har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande: De har en fritidsbyggnad som är belägen cirka 930 meter från brytningsområdet och som hyrs ut till bland annat jaktsällskap. Uthyrningen blir mycket mer attraktiv om de kan garantera att fredag eftermiddag blir störningsfri. När signalen ljuder före och efter sprängningen får ovana gäster i fritidshuset en chock. Det vore bra om de fick en förvarning. Damningen påverkar byggnaden och jakten, men framförallt skogen genom att dammpartiklar fastnar i stammen på träden och medför ökat slitage på skogsmaskinerna.

A B och **I B** har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande: Deras hus är beläget cirka 1,6 kilometer från täktområdet och de har skog som närmast en kilometer från täktområdet. De bor i en miljö med mycket buller från E 22:an och före täktens igångsättning var deras enda möjlighet att få uppleva en någorlunda tyst miljö att vistas i skogen. De får inte ett tillfredsställande ekonomiskt utbyte av jakten p.g.a. täktbullret. Möjligheten att hyra ut jakten skulle öka om de kunde garantera en tyst miljö. Det är också obehagligt att utföra arbeten i skogen då sprängning sker. Det skulle därför vara bra om de fick en förvarning. Eftersom den förhärskande vinden är sydvästlig och damningen tidvis är svårkontrollerad är påverkan på skogen stor. Dammpartiklar fastnar i stammen på träden och medför ökat slitage på skogsmaskinerna. Målet bör i första hand återförvisas till mark- och miljödomstolen eftersom bolaget inte har visat att avledningen av vatten inte kommer att medföra att något påtaglig olägenhet uppstår för närboende och eftersom markägarna i Esketorp och Tromtesunda inte informerades i samrådsskedet.

K S har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande: En utökning av vattenflödet skulle medföra översvämningar och skador på hans åkermark och de befintliga vägtrummor som han anlagd för att kunna bruka marken. Skanska har åtagit sig att begränsa vattenflödet från området till 25 l/s och att genom delaktighet i markavvattningsföretaget bekosta sin andel av skötsel och underhåll i markavvattningsföretaget, alternativt att bolaget ska begränsa utflödet av vatten från vattenverksamheten till en mängd som inte medför skada genom översvämning eller följdskada därav. Någon skyldighet att hålla diket i sådant skick att det kan motta ökad vattenföring från bergtäkten föreligger inte. Skanska påstår att täkten påverkas relativt lite av kraftigare nederbörd. Med tanke på klimatförändringarna måste man räkna med att kraftig nederbörd kommer att inträffa mer frekvent under tillståndstiden. Skanskas förslag att magasinera vatten i bergschaktet är praktiskt och miljömässigt olämpligt.

Esketorps vägsamfällighet har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande: Ur samhällssynpunkt och för länets utbyggnad av logistiken är det av godo att täkten kan leva vidare. Vägsamfälligheten anser liksom Skanska att den nuvarande lösningen med rör är att föredra framför ett s.k. Thomsonöverfall i sedimentationsbassängen. Syltan bör under rätt förutsättningar lösa de vattenproblem som vid extra stor snösmältning eller långvariga stora regnmängder kan uppkomma. Skanska anger i ansökan att avledning av vatten ska ske i en bäck som tar hand om avrinningen från ett dikningsföretag från 1924. Vägsamfällighetens medlemmar har aldrig hört talas om att det skulle finnas ett dikningsföretag. Varje markägare längs bäcken sköter sin del så att grannarna inte drabbas av olägenheter. Vattenföringen har ökat sedan 1924, bland annat genom nya diken längs bäcken och utbyggnaden av E:22an. En ytterligare ökning av vattenföringen skulle medföra översvämningar och skador på den bro och näraliggande vägbank som vägsamfälligheten ansvarar för. Någon skyldighet att hålla bäcken i sådant skick att den kan motta ökad vattenföring från bergtäkten finns inte. Det åligger Skanska att visa att avledningen av vatten inte påverkar markägare och samfälligheter nedströms negativt.

Länsstyrelsen i Blekinge län har anfört i huvudsak följande: Beslutsmeningen B1 kan ändras i enlighet med Skanskas yrkande så att allt till brytområdet inläckande yt- och grundvatten kan ledas bort. Bestämmelser om verksamhetens omfattning finns i form

av en begränsning av det momentana utflödet från täkten. Av villkor 2 till vattenverksamheten framgår att det momentana utflödet från verksamheten inte får överstiga 25 l/s. Det kan inte ställas krav på anläggande av ett fördröjningsmagasin om det inte finns tillräckligt underlag som bekräftar att utflödet kommer att överstiga 25 l/s. Om Mark- och miljööverdomstolen bedömer att det finns brister i samrådet bör målet återförvisas till mark- och miljödomstolen.

Miljö- och byggnadsnämnden i Ronneby kommun har i remissyttrande angett att det enligt nämndens bedömning inte finns skäl att ändra villkor 6, 7, 8, 9, 21 och 23 avseende den miljöfarliga verksamheten och beträffande vattenverksamheten att det är mest väsentligt att utflödet av vatten från verksamhetsområdet begränsas till 25 l/s (oavsett nederbördsmängd).

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Inledningsvis finns skäl att anmärka följande. Mark- och miljödomstolens dom har överklagats av bolaget och av flera enskilda. De delar av avgörandet varom yrkanden behörigen har framställts gäller bland annat regleringen av vattenverksamhetens omfattning samt villkorsfrågor med anknytning till denna verksamhet, liksom villkor som har föreskrivits för att begränsa olägenheter som den miljöfarliga verksamheten har bedömts kunna medföra för omgivningen i form av buller och damning. Yrkanden har i behörig ordning framställts både om att avgörandet i dessa avseenden ska ändras på olika sätt och om att målet bör återförvisas till mark- och miljödomstolen på grund av brister i underlaget. Med beaktande av de frågor som är föremål för prövning, eftersom laga kraftvunna domar i ansökningsmål gäller mot alla och eftersom tillståndsprövningen bygger på en avvägning mellan intressen samt det samband som föreligger mellan frågorna som domstolen har att pröva, finns inte hinder mot att pröva A Bs, I Bs och K Ss efter överklagandetidens utgång ändrade yrkanden (jfr. NJA 2010 s. 690).

Mark- och miljööverdomstolen anser inte att det har framkommit några brister i samrådet som gör att målet ska återförvisas eller att bolagets ansökan eller överklagande ska avvisas.

Vattenverksamheten

Skanska har yrkat att tillståndet till vattenverksamhet ska ändras så att regleringen av total mängd vatten, inklusive grundvatten, som får ledas bort ska utgå. Bolaget har också yrkat att villkor 2 till vattenverksamheten ska ändras så att det maximala momentana utflödet regleras, men att föreskriften ska utgå om att det i utloppet ska finnas ett s.k. Thomsonöverfall och att bräddning inte får ske. Vidare har bolaget begärt att villkor 3 till vattenverksamheten ska ändras så att skyldigheten för bolaget att beräkna nederbörden och att särskilt redovisa beräknade mängder bortlett yt- respektive grundvatten utgår.

K S och vägsamfälligheten har framfört att deras intressen nedströms riskerar att påverkas om det momentana vattenflödet från verksamheten ökar eftersom det i så fall finns risk för översvämning. K S, A B och I B har begärt att bolaget ska åläggas att komplettera utredningen av sedimentations-dammens och syltans magasineringsskapacitet så att det säkerställs att det momentana utflödet inte överstiger 25 l/s och att föreskriften i villkor 2 om att bräddning inte får ske ska vara kvar. K S har i andra hand begärt att bolaget ska åläggas att anlägga ett fördröjningsmagasin före sedimentationsbassängen.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att vattenverksamhetens omfattning begränsas av villkor 4, som anger en lägsta nivå för avsänkning av grundvatten, och av villkor 2, som anger en maxnivå för det momentana utflödet av vatten. Begränsningar följer alltså i relevanta delar av dessa villkor. Om sedimentationsdammen inte kan rymma tillräckligt med vatten kommer det att påverka mängden vatten som kan pumpas upp ur syltan dit. Det kan få till följd att verksamheten måste avstanna en tid, eftersom vatten i så fall blir kvar i syltan, men medför inte att vattenflödet ut ur sedimentationsdammen blir högre än 25 l/s. Det har inte framkommit, eller påståtts, att ett flöde om 25 l/s riskerar att medföra skador eller olägenheter nedströms eller på annat sätt. Utredningen ger inte skäl att befara så höga vattenflöden att sedimentationsdammens och syltans samlade magasineringsskapacitet skulle vara otillräcklig, även vid ökad nederbörd.

Mark- och miljööverdomstolen finner mot bakgrund av vad som ovan anförts inte att det finns skäl att i tillståndet föreskriva en maximal mängd vatten som får ledas bort. Det är inte heller motiverat att föreskriva att utloppet från sedimentationsdammen ska ske via ett s.k. Thomsonöverfall, istället för som nu via rör i botten av dammen, att bräddning inte ska få ske eller att bortledd mängd yt- respektive grundvatten särskilt ska beräknas och rapporteras utifrån beräknade nederbörds mängder. Mark- och miljööverdomstolen bifaller därför bolagets begäran om ändring av tillståndet såvitt avser vattenverksamhet (B1) med tillhörande villkor 2 och 3 i enlighet med domslutet.

Övriga yrkanden – om återförvisning, avvisning och om skyldighet att anlägga ett fördröjningsmagasin före sedimentationsdammen – avslås. Mark- och miljööverdomstolen anmärker att utifrån vad som framkommit i detta mål ska ett flöde om 25 l/s kunna tas omhand nedströms. Vad K S och vägsamfälligheten har anfört om påverkan på markavvattningsföretaget kan vara skäl att se över dess reglering, men det prövas i så fall i särskild ordning.

Varningsignal före sprängning (villkor 5)

A-C A, L A, A B och I B har yrkat bolaget ska åläggas att via sms eller på annat enkelt sätt underrätta närboende om när sprängning planeras ske och att om sprängningen av någon anledning skjuts upp ska detta meddelas på liknande sätt. Bolaget har anfört att meddelande om sprängning skickas per e-post till närboende och har lämnat anvisning om vem som ska kontaktas av den som vill ha ett sådant meddelande. Det är enligt Mark- och miljööverdomstolen tillräckligt och yrkandet om ändring av vad mark- och miljödomstolen har föreskrivit i villkor 5 avslås därför.

Krossning och sortering (villkor 7) samt utlastning och transporter (villkor 8)

Bolaget har begärt att villkor 7 och 8 ska ändras så att nattetiden slutar kl. 06.00 istället för kl. 07.00, samt såvitt avser villkor 7 att begränsningen av antalet dagar under

sommarmånaderna under vilka arbeten får utföras kvällstid ska utgå eller i andra hand utökas till sammanlagt 30 dagar.

A-C A, L A, A B och I B har begärt att villkor 7 ska ändras så att tiden då krossning och sortering får bedrivas begränsas ytterligare och endast få ske helgfri fredag mellan kl. 07.00 – 12.00 samt under juni – augusti måndag – torsdag mellan kl. 18.00 – 22.00 inte under mer än sammanlagt 20 dagar.

För reglering av buller som uppkommer i verksamhet av aktuellt slag bör Naturvårdsverkets ”Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller” (rapport 6538, publicerad 2015) utgöra en utgångspunkt (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 april 2018 i mål nr M 9015-17). I vägledningen anges riktvärden för olägenhetsbedömningen vid bland annat bostäder och i friluftsområden. Vidare anges att samma ljudnivåer ska gälla som utgångspunkt oavsett om verksamheten är ny eller befintlig samt att tidperioden för natt är kl. 22.00 – 06.00 istället för som tidigare rekommenderats, kl. 22.00 – 07.00. En bedömning av vilka försiktighetsmått och begränsningar som ska gälla måste dock göras utifrån förhållandena i varje enskilt fall och det kan då finnas skäl att tillämpa andra tider och värden än de som anges i vägledningen. Mark- och miljööverdomstolen bedömer dock inte att det har framkommit omständigheter som motiverar det i detta fall. Villkor 7 (krossning och sortering) och villkor 8 (utlastning och transporter) ska därför ändras i enlighet med domslutet så att – med de begränsningar som i övrigt anges i respektive villkor – arbetena kan ske med start från kl. 06.00 i stället för kl. 07.00.

Begränsningen av antal dagar under sommarmånaderna som krossning får ske kvällstid – sammanlagt högst 20 dagar – är inte orimligt betungande för bolaget. Enligt domstolens bedömning, utifrån karaktären och ljudnivåerna som arbetsmomentet sortering kan förväntas ge upphov till, finns dock inte skäl att också begränsa möjligheterna att utföra sortering under kvällstid juni-augusti på motsvarande sätt. Mark- och miljödomstolens dom ska därför inte ändras i detta avseende.

Avbaning, borrhning, sprängning och skutknackning (villkor 6)

Bolaget har begärt att villkor 6 ska ändras så att arbetsmomentet avbaning stryks och begränsningen avseende skutknackning ska gälla endast om arbetet utförs med hydraulhammare.

A-C A, L A, A B och I B har yrkat att villkor 6 ska ändras så att arbetet på helgfri fredag ska få utföras endast mellan kl. 07.00 – 12.00.

Arbetsmomentet avbaning kan inte förväntas ge upphov till så höga ljudnivåer och ljud av sådan karaktär att det med hänsyn till förhållandena på platsen, avstånd till närboende eller av andra skäl är rimligt att begränsa arbetet till dagtid på helgfria vardagar. Bolagets begäran om att momentet avbaning ska utgå bör därför bifallas. Karaktären av ljudet som skutknackning ger upphov till, även om ljuddämpande åtgärder vidtas och oavsett om den utförs med kula eller hydraulhammare, är dock sådant att det enligt domstolens bedömning inte finns skäl att ändra villkoret i detta avseende.

Med hänsyn till ljudnivåerna som borrhning, sprängning och skutknackning kan förväntas ge upphov till, och med hänvisning till vad som tidigare har anförts om att Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller bör utgöra en utgångspunkt i olägenhetsbedömningen, finner Mark- och miljööverdomstolen inte på grund av vad A-C A, L A, A B och I B har anført skäl att ytterligare begränsa tiden då dessa arbetsmoment får utföras. Deras yrkande om ändring av villkor 6 avslås därför.

Buller från verksamhetsområdet (villkor 9)

Bolaget har yrkat att föreskriften i villkor 9 ska upphävas som innebär en skyldighet för bolaget att senast två år från det att tillståndet tagits i anspråk ha vidtagit åtgärder så att impulsjud inte kan uppmätas vid bostäder.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att bolaget i målet har åtagit sig att utreda förekomsten av impuls ljud från skutknackning med hydraulhammare, att i förekommande fall vidta åtgärder för att undvika att impuls ljud uppstår vid bostäder och att redovisa sådan utredning till tillsynsmyndigheten innan skutknackning påbörjas efter sprängning i de oexploaterade delarna i det nya brytområdet. Tillsynsmyndigheten har också genom delegation möjlighet att fastställa ytterligare villkor som kan behövas för kontroll. I Mark- och miljööverdomstolen har bolaget redovisat en rapport över ljudmätningar vid skutknackning inom befintlig täkt. I rapporten, som redovisar mätningar vid närmaste bostad, anges bland annat att det föreligger ingen eller mycket liten risk för impuls ljud om skutknackning sker med skutknackare nära en avskärmande pallkant. Eftersom innebörden av begreppet impuls ljud inte bestäms närmare i tillståndet kan villkoret vara svårt att följa upp på ett rättssäkert sätt. Mark- och miljööverdomstolen bedömer mot bakgrund av vad som framkommit att det finns skäl att bifalla bolagets yrkande om ändring i denna del så att föreskriften om skyldighet att inom två år från tillståndets ianspråktagande se till att impuls ljud inte kan uppmätas vid bostäder utgår.

Bolaget har vidare begärt att föreskriften i villkor 9 ska utgå om att kontroll av buller ska ske vid förflyttning av bullerkällor och utvidgning av täktområdet. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att villkoret också föreskriver att kontroll av buller alltid ska göras vid förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer. Det får antas att förflyttning av bullerkällor och utvidgning av täktområdet kan vara förändringar i verksamheten som omfattas av denna skrivning, som får anses tillräcklig. Det finns därför skäl att bifalla bolagets begäran om ändring i denna del så att skrivelsen *eller vid förflyttning av bullerkällor och utvidgning av täktområdet* utgår.

Bolaget har begärt att villkor 9 ska ändras så att kontroll av buller ska kunna ske genom mätning eller beräkning vid barmarksförhållanden, istället för genom mätning och beräkning, och har till grund för begäran anfört att en beräkning ofta baseras på restriktiva antaganden vilka tenderar att överskatta bullret medan en mätning baseras på det faktiska bullret från verksamheten. Kontroll ska enligt praxis ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar tillsammans med beräkningar vid berörda bostäder. Ekvivalentvärden ska beräknas för de tider då

verksamheten faktiskt pågår (se t ex Mark- och miljööverdomstolens dom den 11 december 2019 i mål nr M 6644-18). Det finns därför skäl att bifalla bolagets begäran om ändring i enlighet med vad som anges i domslutet.

Bolaget har slutligen begärt att föreskriften i villkor 9 ska utgå om att den ekvivalenta ljudnivån i förekommande fall ska bestämmas för varje samtidigt arbetsmoment separat. Verksamhetsutövaren är skyldig att skaffa sig kunskap om sin verksamhet så att försiktighetsmått kan vidtas till undvikande av att olägenheter för människors hälsa eller miljön uppstår och till säkerställande av att bästa möjliga teknik används. Detta krav gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt ställt mot nyttan och kostnaderna. I villkoret anges maximala ekvivalenta ljudnivåer som inte får överstigas utomhus vid bostäder, intervall för kontroll och att ekvivalentvärdena ska beräknas för tidsperioder då verksamhet faktiskt pågår. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att detta, tillsammans med befintlig delegation till tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa ytterligare villkor beträffande kontroll, är tillräcklig. Det finns därför skäl att bifalla bolagets begäran om att skrivningen, med skyldighet att i förekommande fall beräkna ekvivalenta ljudnivåer för olika arbetsmoment separat, ska utgå.

Damning

A-C A, L A, A B och I B har yrkat att ytterligare villkor ska föreskrivas för att reglera damning. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att i villkor 12 anges att borrhutrustning ska vara försedd med en anordning för uppsamling av damm. Bolaget har vidare åtagit sig att minimera damning genom vattenbegjutning av vägar och upplag samt att vid behov och där det är möjligt kapsla in transportband. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att delegationen till tillsynsmyndigheten omfattar rätt att vid behov föreskriva villkor om damning. Mot bakgrund av detta finns det inte skäl att nu föreskriva ytterligare villkor i detta avseende.

Provtagning av utgående vatten från sedimentationsdammen (villkor 21)

Villkor 21 reglerar innehållet av vissa föroreningar i utgående vatten från sedimentationsdammen. Bolaget har begärt att antalet provtagningstillfällen per år ska sänkas från sex till fyra i huvudsak därför att angivna parametrar klaras med god marginal. Enligt Mark- och miljööverdomstolens mening har det inte framkommit omständigheter som ger vid handen att de ytterligare två provtagningstillfällen per år som frågan gäller är orimligt betungande ställt mot nyttan av ett mer rättvisande årsmedelvärde. Det finns därför inte skäl att ändra vad mark- och miljödomstolen har föreskrivit i fråga om antalet provtagningstillfällen per år.

Utlakning av massor som används för anläggningsändamål eller efterbehandling (villkor 23)

Skanska har yrkat att villkoret 23 ska ändras på så sätt att tabellens två kolumner som avser utlakning ska utgå. Mark- och miljödomstolen har bedömt att det finns anledning att föreskriva villkor om kvaliteten hos de massor som används för anläggningsändamål. Domstolen har utgått från Naturvårdsverkets handbok "Återvinning av avfall i anläggningsarbeten" (2010:1) och angett nivåer för halter och utlakning från avfall som återvinns för anläggningsändamål och som utgör en risk som är mindre än ringa. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att i aktuellt mål är föreskrivna halter rimliga. Det är oklart vilken hänsyn som krävs för att skydda yt- och grundvatten inom aktuellt område och det är också oklart på vilket sätt bolaget bedömt risken för utlakning. Att utgå enbart från halten i avfallet medför att föroreningsrisken för yt- och grundvatten inte bedöms. Det finns alltså inte skäl att ändra villkoret i enlighet med bolagets begäran varför yrkandet avslås.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljööverdomstolen har efter yrkande från bolaget i beslut den 20 december 2018 meddelat ett s.k. verkställighetsförordnande. Skälen för beslutet att tillåta ett omedelbart ianspråktagande av tillståndet gäller fortfarande. Mark- och miljööverdomstolen förordnar därför att tillståndet får tas i anspråk utan hinder av att

det inte har vunnit laga kraft. Om bolaget väljer att ta tillståndet i anspråk innan denna dom vinner laga kraft har bolaget att följa de villkor som i och med detta avgörande gäller för tillståndet.

Sammanfattning

Mark- och miljööverdomstolen finner skäl att ändra tillståndet till vattenverksamhet så att regleringen av total mängd vatten som får bortledas utgår, liksom föreskriften om att utflöde från sedimentationsdammen ska ske via s.k. Thomsonöverfall och att bräddning inte får ske. Vidare bedömer domstolen att villkor 3 till vattenverksamheten ska ändras så att skyldigheten att beräkna och redovisa mängden bortlett yt- respektive grundvatten samt nederbörds mängd ska utgå. Mark- och miljööverdomstolen finner också skäl att ändra vad mark- och miljödomstolen har föreskrivit i villkor 6 – 9 om buller. Övriga yrkanden avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2020-07-09

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, tekniska rådet Ingrid Johansson, hovrättsrådet Li Brismo och tf. hovrättsassessorn Liisa Seim Sehr, referent.

Föredragande har varit Harry Hodzic.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-10-10
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4307-17

PARTER

Sökande

Skanska Industrial Solutions AB

Ombud: Bolagsjurist E W

Ombud: G H

SAKEN

Ansökan om tillstånd till utökad täktverksamhet m.m. och grundvattenbortledning på fastigheten X Ronneby kommun

Avrinningsområde: 81082 N: 6229248,1 E: 528778.57

DOMSLUT

Tillstånd

- A. Mark- och miljödomstolen lämnar Skanska Industrial Solutions AB tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken att på fastigheten X, Ronneby kommun
1. bedriva täkt med ett totalt uttag av 13 000 000 ton berg och 500 000 ton morän, och ett årligt uttag av högst 600 000 ton berg och 100 000 ton morän. Dock får uttaget av berg under fem enskilda år ske med högst 800 000 ton per år,

Dok.Id 448715

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-253 46	måndag – fredag 08:00–16:00

2. årligen ta emot och inför återvinning lagra sammanlagt högst 50 000 ton av följande avfallstyper
 - 17 01 01 betong
 - 17 03 02 asfalt utan stenkolstjära och som inte är farligt avfall
 - 17 05 04 jord och sten som inte är farligt avfall

- B. Mark- och miljödomstolen lämnar Skanska Industrial Solutions AB tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken att på ovan nämnda fastighet
1. genom pumpning från tälkten leda bort inläckande yt- och grundvatten intill en sammanlagd mängd av i genomsnitt 390 000 m³/år, varav 200 000 m³ grundvatten, allt räknat som rullande medelvärde för de senaste fem åren.
 2. utföra och bibehålla de anläggningar, dammar, brunnar och ledningar m.m. som erfordras för vattenverksamhetens bedrivande.

Tidsbegränsning

Tillstånden gäller 25 år räknat från dagen för lagakraftvunnen dom.

Villkor för tillstånd till miljöfarlig verksamhet

För tillståndet till miljöfarlig verksamhet gäller följande villkor.

1. Verksamheten – inbegripet åtgärder för att minska utsläppen till vatten och luft samt andra störningar från verksamheten – ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Skanska Industrial Solutions AB uppgivit eller åtagit sig i målet, om inte annat framgår av denna dom.
2. Uttag av berg eller morän får inte ske utanför den på exploateringsplanen (domsbilaga 1) markerade gränsen för brytområde. Övrig verksamhet får inte ske utanför den på exploateringsplanen markerade gränsen för verksamhetsområde. Aktuellt brytnings- och verksamhetsområde ska märkas ut i terrängen med väl synliga och varaktiga markeringar.
4. Uttag får inte ske under nivån +0 (RH2000) inom brytområdet.
5. All sprängning ska föregås av varningssignal.

6. Avbaning, borrar, sprängning samt skutknackning får endast bedrivas under helgfria vardagar mellan kl. 07.00-18.00.
7. Krossning och sortering får endast ske under helgfri måndag - torsdag mellan kl. 07.00-22.00 och helgfri fredag mellan kl. 07.00-18.00. Under tiden juni-augusti får krossning måndag-torsdag mellan kl. 18.00-22.00 inte ske mer än sammanlagt 20 dagar.
8. Utlastning och transporter får endast bedrivas helgfria vardagar mellan kl. 07.00 – 22.00. Om beställaren är staten eller en kommun och denne ställt dokumenterade krav på leveranstidpunkt, får nämnda arbetsmoment utföras utan hinder av begränsningen i första meningen.
9. Buller från verksamhetsområdet, inklusive buller från transportfordon och arbetsmaskiner, ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än
 - 50 dB (A), dagtid, helgfri måndag-fredag (kl. 07.00-18.00)
 - 40 dB (A) nattetid, samtliga dygn (kl. 22.00-07.00)
 - 45 dB (A) övrig tid.Bolaget ska senast två år från det att tillståndet tagits i anspråk ha vidtagit åtgärder så att impulsljud inte kan uppmätas vid bostäder.
Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB (A) får inte utföras nattetid (kl. 22.00-07.00).
Kontroll av buller ska ske minst en gång vart tredje år med hjälp av mätning och beräkning vid barmarksförhållanden. Dessutom ska, vid tidpunkter som tillsynsmyndigheten bestämmer, kontroll alltid göras vid förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller vid förflyttning av bullerkällor och utvidgning av täktområdet. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tidsperioder som anges ovan, dock endast då verksamhet faktiskt pågår. I det fall olika drifttillstånd (flera simultana arbetsmoment) förekommer ska den ekvivalenta ljudnivån bestämmas för varje sådant tillstånd.
10. Markvibrationer från sprängning - definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled - får inte överstiga 4 mm/s vid bostadshus vid med än 10 procent av de senaste tio sprängningarna eller per år om antalet sprängningar är tio eller fler. Vibrationerna får aldrig överstiga 6 mm/s vid bostadshus. Vibrationerna ska mätas

som toppvärde i sockel på bottenvåning. Mätningarna ska utföras med metod som anges i kontrollprogram.

11. Luftstötstång från sprängning, mätt genom frifältsmätning, får vid bostadshus inte överstiga 100 Pa vid mer än 10 procent av de tio senaste mättillfällena eller per år om antalet mättillfällen är tio eller fler. Stötstången får aldrig överstiga 120 Pa vid bostadshus. Mätningarna ska utföras med metod som anges i kontrollprogram.

12. Borrutrustning ska vara försedd med anordning för uppsamling av damm.

13. Mängden avfall som lagras samtidigt får inte överstiga 50 000 ton.

14. Lagringstiden för ett enskilt avfallsparti får inte överstiga tre år.

15. Innehållet av PAH i den asfalt som tas emot får inte överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm).

16. Det ska finnas skriftliga rutiner för mottagningskontroll och dokumentation av inkomna avfallsmassor. Dokumentationen ska minst avse ursprung (producent och plats), typ (avfallskod) och mängd samt uppgifter som styrker att massorna inte utgör farligt avfall. Även mängden återvunna massor ska journalföras.

17. Mottagna avfallsmassor får inte lagras på annan plats än täktbotten.

18. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras i täta behållare som är märka med innehåll, samt på, för aktuella ämnen ogenomsläpplig, invallad yta.

Lagringsytan ska vara utformad så att nederbörd inte ansamlas.

Uppsamlingsvolymen inom en lagringsyta ska minst motsvara den största behållarens volym plus tio procent av övriga behållares volym. Fordonsbränsle ska förvaras enligt ovan eller i dubbelmantlade cisterner (ADR-tankar).

19. Oljehantering inklusive tankning av fordon och maskiner, med undantag för larvburna maskiner, samt uppställning av dessa får endast ske på tät yta, utformad så att oljespill och läckage inte kan förorena omgivningen. Alternativt kan enstaka parkerade fordon förses med skydd för uppsamling av spill. Absorptionsmedel ska finnas lätt tillgängligt och användas vid behov.

20. Bortledning av vatten från verksamhetsområdet ska ske via sedimentationsdamm försedd med oljeavskiljning.

21. Innehållet av föroreningar i utgående vatten från sedimentationsdammen får som årsmedelvärde av minst sex representativa provtillfällen inte överstiga följande begränsningsvärden.

Parameter	Halt mg/l
Tot-kväve	10
Susp	10
Oljeindex	1

22. Aktuell kontrollprogram, med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod, ska finnas.

23. Innehållet av föroreningar i de massor som används för anläggningsändamål eller efterbehandling inom verksamhetsområdet får inte överstiga följande halter.

Ämne	halt mg/kg TS	Utlakning CO L/S =0,1 l/kg mg/l	Utlakning L/S = 10 l/kg mg/kg
Arsenik	10	0,01	0,09
Bly	20	0,05	0,2
Kadmium	0,2	0,01	0,02
Koppar	40	0,2	1
Krom tot	40	0,2	1
Kvicksilver	0,1	0,001	0,01
Nickel	35	0,1	0,4
Zink	120	1	4
Klorid	-	80	130
Sulfat	-	70	200
PAH-L	0,6	-	-
PAH-M	2	-	-
PAH-H	0,5	-	-

24. Senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra ska verksamhetsutövaren inge ett förslag till slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten. Efterbehandlingen ska avse såväl själva täktområdet som avstädning av verksamhetsområdet. Efterbehandlingen ska utföras enligt planen, såvida inte

tillsynsmyndigheten bestämt annat och vara avslutad inom den tid som tillståndet gäller. Om verksamheten oplanerat upphör ska efterbehandling ske.

Delegerade frågor

Mark- och miljödomstolen överlåter åt ansvarig tillsynsmyndighet för miljöfarlig verksamhet att vid behov fastställa ytterligare villkor beträffande

- Åtgärder för att motverka damning och stoftutsläpp
- Stenkast från sprängning
- Kontroll
- Efterbehandling

Villkor för tillstånd till vattenverksamhet

För tillståndet till vattenverksamhet gäller följande villkor.

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Skanska Industrial Solutions AB uppgivit eller åtagit sig i målet, om inte annat framgår av denna dom.
2. Det momentana utflödet av vatten från verksamhetsområdet får inte överstiga 25 l/s. Ett Thomsonöverfall för flödesmätning ska finnas i utloppet. Bräddning från sedimentationsdammen får inte ske.
3. Den bortledda vattenvolymen från brytområdet ska mätas med flödesmätare eller summerande gångtidsmätare. Nederbörden ska beräknas utifrån tillgängliga uppgifter från SMHI:s närmaste mätstation. Resultaten ska journalföras månadsvis. Skanska Industrial Solutions AB ska årligen till tillsynsmyndigheten rapportera beräknad mängd bortledd yt- respektive grundvatten baserat på resultaten av ovanstående mätningar samt temperatur.
4. Grundvattennivån får inte avsänkas till ett större djup än -2 (RH2000) inom brytområdet.
5. Så länge bortledning sker ska bolaget minst fyra gånger per år med fasta intervall, en gång per kvartal, kontrollera grundvattennivåerna i observationsrör belägna såväl utanför som innanför beräknat influensområde.

Delegerade frågor

Mark- och miljödomstolen överlåter åt ansvarig tillsynsmyndighet för vattenverksamhet att vid behov fastställa ytterligare villkor beträffande kontroll.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Ekonomisk säkerhet

Tillståndet till miljöfarlig verksamhet får inte tas i anspråk förrän bolaget ställt säkerhet om 2 100 000 kronor för kostnader för avstädning och efterbehandling av verksamhetsområdet. Säkerheten prövas av mark- och miljödomstolen efter ansökan av bolaget. Säkerheten ska förvaras hos Länsstyrelsen i Blekinge län.

Igångsättningstid

Den tillståndgivna miljöfarliga verksamheten ska, vid risk att tillståndet förfaller, ha satts igång senast inom två (2) år efter det att domen vunnit laga kraft, såvitt avser täkt utanför det område eller under de nivåer som omfattas av länsstyrelsen beslut om tillstånd den 30 november 2005, med ändringstillstånd den 20 november 2007 och 17 september 2015.

Arbetstid

De genom denna dom tillståndgivna arbetena att anlägga dammar, brunnar och ledningar m.m. för vattenverksamhet ska, vid risk att tillståndet förfaller, vara utförda inom tio (10) år efter det att domen vunnit laga kraft.

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 13 § tredje stycket miljöbalken på grund av oförutsedd skada ska för att få tas upp till prövning framställas till mark- och miljödomstolen inom femton (15) år från utgången av den ovan angivna arbetstiden.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den tidigare beslutade avgiften för målets prövning.

Verkställighet

Mark- och miljödomstolen avslår Skanska Industrial Solutions ABs yrkande om omedelbar verkställighet.

BAKGRUND

Täktverksamhet har bedrivits på fastigheten X, Ronneby kommun i mer än 25 år. Tidigare bedrevs även asfaltstillverkning. Asfaltsverket har demonterats och tagits bort från verksamhetsområdet.

Inom området finns även en betongstation som innehas och bedrivs av annan verksamhetsutövare (AB Sydsten). Verksamheterna är väl avgränsade från varandra. Trafiken har skiljts åt genom trafikstyrning med avspärningar med betongblock.

TIDIGARE BESLUT

Länsstyrelsen i Blekinge län, miljöprövningsdelegationen (MPD), har genom beslut den 30 november 2005 lämnat tillstånd till fortsatt och utvidgad täkt av 7 miljoner ton berg på fastigheten X, med ett årligt uttag och bearbetning av högst 500 000 ton berg. Tillståndet gäller t o m den 31 december 2025.

MPD har genom beslut den 30 november 2007 ändrat tillståndets begränsning till ett årligt uttag och bearbetning av högst 700 000 ton.

MPD har genom beslut den 10 maj 2012 ändrat villkor 5 i grundtillståndet.

MPD har genom beslut den 17 september 2015 lämnat ändringstillstånd till uttag av 100 000 ton morän inom ramen för täktverksamheten.

Länsstyrelsen i Blekinge län har vid flera tillfällen godtagit anmälda ändringar av den tillståndsgivna verksamheten.

ANSÖKAN**Yrkanden**

Skanska Industrial Solutions AB (Skanska) yrkar, såsom bolaget slutligt bestämt sin talan, att mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken

- att under 25 år bedriva täkt med ett totalt uttag av 13 000 000 ton berg och 500 000 ton morän inom det område som markerats i täktplan,
- att under tillståndstiden ta ut högst 600 000 ton berg och 100 000 ton morän årligen med möjlighet till en årlig produktion om maximalt 800 000 ton berg under fem valfria år av den totala tillståndstiden, samt
- att årligen motta och lagra som en del i att samla in för återvinning högst 50 000 ton av de avfallstyper som specificeras i villkor.

Skanska yrkar att mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken

- att avsänka grundvattennivån under brytningstiden till lägst nivå -2 (RH 2000) inom brytområdet,
- att bortleda allt till täkten inläckande grund- och överskottsvatten (dvs. dagvatten) till recipient, samt
- att i övrigt utföra och bibehålla de anläggningar; dammar, brunnar och ledningar m.m. som erfordras för verksamhetens bedrivande, allt i enlighet med vad som framgår av ansökan och tillhörande bilagor.

Skanska yrkar även att mark- och miljödomstolen

- bestämmer tiden enligt 22 kap. 25 § miljöbalken, inom vilken igångsättning av utökningen av verksamheten ska ha skett, till två år räknat från dagen för lagakraftvunnet tillstånd,
- fastställer arbetstiden för vattenverksamheten till tio år från den dag tillståndet tagits i anspråk,
- bestämmer tiden för anmälan av ersättning för oförutsedd skada på grund av vattenverksamheten till femton år räknat från utgången av arbetstiden,

- förordnar att meddelat tillstånd får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft enligt 22 kap. 28 § miljöbalken, så kallat verkställighetsförordnande,
- föreskriver villkor i enlighet med Skanskas förslag nedan, samt
- godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen.

Förslag till villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad Skanska har angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet.
2. Verksamhets- och brytningsområdet ska märkas ut i området på väl synligt sätt och med varaktiga markeringar under hela verksamhetstiden.
3. Arbetsmomenten i tåkten ska bedrivas så att bullernivåerna i villkor 4 uppfylls. Arbetsmomenten borrhning och sprängning får endast bedrivas helgfria vardagar kl. 06.00-18.00. Krossning och sortering får ske vardagar mellan kl. 06.00-22.00. Utlastning och transporter får bedrivas vardagar kl. 06.00-22.00.

I samband med större projekt där beställaren ställer krav på tidpunkt när leverans ska ske samt vid halkbekämpning (vinterväghållning) får utlastning bedrivas andra tider. Tillsynsmyndigheten ska informeras vid sådana tillfällen.

4. Buller från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet ska begränsas och får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än nedanstående värden.

50 dB(A) vardagar utom lördagar kl. 06.00-18.00

45 dB(A) lördagar, söndagar och helgdagar kl. 06.00-18.00

45 dB(A) kvällstid kl. 18.00-22.00

40 dB(A) nattetid kl. 22.00-06.00

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22.00-06.00.

Kontroll av buller ska ske så snart det ha skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, samt i samband med befogade klagomål efter tillsynsmyndighetens begäran.

Uppföljning av ljudnivå ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska anges. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder. Ekvivalentvärden ska beräknas för de tider då verksamheten faktiskt pågår.

5. Markvibrationer till följd av sprängning, definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled, mätt enligt gällande Svensk Standard SS 460 48 66, får inte överstiga 4 mm/s vid bostadshus vid mer än 10 % av de tio senaste sprängningarna eller per år om antalet mättillfällen är tio eller fler, och då uppgå till högst 6 mm/s. Vibrationerna ska mätas som toppvärde i sockel på bottenvåning. Mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska i övrigt framgå av kontrollprogram.
6. Luftstöt våg till följd av sprängning, mätt genom frifältsmätning, får vid bostadshus inte överstiga 100 Pa vid mer än 10 % av de tio senaste mättillfällena eller per år om antalet mättillfällen är tio eller fler, och då högst 120 Pa. Mätningarna ska utföras enligt gällande Svensk Standard SS 02 52 10. Mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska i övrigt framgå av kontrollprogram.
7. Åtgärder, såsom men inte begränsat till vattenbegjutning av anläggningens in- och utfart samt upplag, ska vidtas för att minimera spridning av damm från tälten och täktverksamhetens samtliga moment. Borrutrustning ska vara försedd med anordning för uppsamling av damm. Kross- och siktanläggningar samt transportband ska kapslas in där så är behövligt.
8. Bortledning av vatten från tälten ska ske via sedimentationsdamm, försedd med oljeavskiljning, till recipient. Utgående vatten från sedimentationsdammen får inte överstiga följande begränsningsvärden som årsmedelvärde: Oljeindex 1 mg/l, Suspenderade ämnen 10 mg/l, Nitrat 10 mg/l
Kontroll ska ske minst en gång per kvartal.

9. Den bortledda vattenvolymen ska mätas med flödesmätare eller summerande gångtidsmätare och resultaten ska journalföras och hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten efter anmodan.
10. Senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra ska verksamhetsutövaren inge en slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten, upprättad i samråd med markägare och tillsynsmyndighet. Efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda så snart det kan ske i enlighet med fastställd efterbehandlingsplan, dock senast vid tillståndstidens utgång.
11. Ett förslag till kontrollprogram ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk. Kontrollprogrammet ska bl.a. innehålla provtagningspunkter, mätmetoder och mätfrekvens för vad som regleras som villkor för verksamheten inkluderat utsläpp till vatten och vad som i övrigt följer av miljöbalken.
12. Avbaning eller brytning av berg får inte ske inom område eller inom behörigt skyddsavstånd om 50 m där arkeologisk utredning enligt kulturmiljölagen planeras eller pågår innan länsstyrelsen, i enlighet med samma lag, fattat beslut om annat.
13. Följande avfallstyper får tas emot och hanteras vid anläggningen.

Avfallskod	avfallstyper
170504	jord och sten
170101	betong
170302	asfalt utan stenkolstjära

Efter tillsynsmyndighetens godkännande får även andra avfallstyper av motsvarande karaktär tas emot och hanteras samt återvinnas på anläggningen.

Mottagningskontroll och dokumentation av inkomna massor ska ske.

Den asfalt som tas emot får inte innehålla stenkolstjära och halterna av PAH ska understiga 70 mg/kg TS (70 ppm).

Åtaganden

Skanska åtar sig följande försiktighetsmått och begränsningar utöver de villkor som föreslås:

På avsnitt med olycksfallsrisker ska stängsel sättas upp eller allmänheten på annat sätt tydligt uppmärksammas på riskerna att beträda området.

Kemikalier, petroleumprodukter och farligt avfall ska vara märkta samt förvaras i täta behållare på tät, invallad yta, som är skyddad från nederbörd. Fordonsbränsle ska förvaras enligt ovan eller i dubbelmantlade cisterner, ADR-tankar.

Uppställning av fordon och maskiner över natten eller längre tid ska ske på yta som är beständig mot eventuellt spill av diesel och olja. Detta gäller dock inte larvburna maskiner. Utrustning för absorbering av spill ska finnas lätt tillgängligt vid bedrivande av verksamhet.

Sprängning sker dagtid och närboende kommer att förvarnas genom skyltar på väg 672 norr och öster om verksamhetsområdet. Innan sprängning ljuder även signal.

Bullervallar kommer även att anläggas successivt i verksamhetsområdet där brytning av berg pågår. Vallarna kommer att minska spridningen av buller i omgivningen och skydda från insyn.

Bullerdämpande åtgärder kommer att vidtas för spindelkrossen enligt något av de förslag eller jämförlig åtgärd som nämns i bullerutredningen för att reducera bulleremission från nu befintlig spindelkross.

Utredning kommer att ske av förekomst av impulsljud från skutknackning med hydraulhammare i s.k. värsta fall och i förekommande fall kommer åtgärder att vidtas för att undvika att impulsljud uppstår vid bostäder. Sådan utredning ska vara

klar innan skutknackning påbörjas efter sprängning i de oexploaterade delarna i det nya brytområdet och redovisas till tillsynsmyndigheten.

Arkeologisk utredning ska genomföras avseende de fornlämningar som angränsar direkt till den sydvästra delen av verksamhetsområdet. Skanska kommer att ansöka om tillstånd enligt kulturmiljölagen eller iaktta skyddsavstånd för de fornlämningar i verksamhetsområdets direkta närhet där så är erforderligt innan sådana områden tas i anspråk.

Skanska kommer att vidta de skyddsåtgärder som framgår av det handlingsprogram som upprättats i enlighet med Sevesolagstiftningen.

Ekonomisk säkerhet

Enligt 9 kap. 6 e § miljöbalken får tillstånd till täkt endast meddelas om det för uppfyllandet av de villkor som ska gälla för tillståndet ställs säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken. Huvudsyftet med den ekonomiska säkerheten är att täcka kostnaderna för efterbehandling och andra efterbehandlingsåtgärder för det fall verksamheten skulle behöva avslutas i förtid på grund av obestånd eller liknande.

Skanska har uppskattat kostnaden för efterbehandlingen utifrån att täktsjö ska bildas, anläggande av strandkant i den sydöstra delen, släntning av bergväggar och anpassa släntrön till omgivande marker, nedmontering av fasta anläggningar m.m. till ca 2 100 000 kr.

Beskrivning av verksamheten

Behov

Bergarten i Vambåsa täkt består huvudsakligen av granit, med vissa mindre inslag av diabas, vilken lämpar sig för både betong- och asfalttillverkning. Eftersom bergarten är av god kvalitet blir bergtäkten i Vambåsa viktig för försörjningen i området. Bergtäkten i Vambåsa står även till viss del för export.

Det genomsnittliga behovet av stenmaterial kan i Sverige generellt antas vara mellan 7 till 10 ton per person och år, baserat på Sveriges geologiska undersöknings årliga produktionsstatistik (Grus, sand och krossberg 2015, SGU, 2016:3).

Det bor 65 772 invånare i Karlskrona, 28 697 personer i Ronneby och 31 598 i Karlshamn, dvs. 126 067, enligt SCBs statistik. Om det antas att behovet i dessa kommuner är något över 9 ton per person och år (det genomsnittliga behovet är generellt högre i mindre orter än de större städerna) skulle det behövas drygt 1 135 000 ton ballast varje år.

Enligt Grus, sand och krossberg 2015 levererades det ut 945 639 ton under 2015 i hela Blekinge län. Det innebär att minst det material som finns tillstånd för i befintliga täkter i regionen, inkl. Vambåsa, behövs för att tillgodose dagens behov för infrastruktur och projekt. Skulle större väg- eller byggnadsprojekt genomföras, ökar behovet av bergmaterial ytterligare.

Drygt 15 km nordost om Vambåsa och nordost om Karlskrona ligger Augerum bergtäkt. Det är den bergtäkt som ligger närmast den planerade täkten. Tillståndet för Augerum är daterat 6 april 2006 och tillåter ett uttag av totalt 1 milj. ton berg och 120 000 ton per år. Tillståndet gäller till 30 juni 2018. Det pågår en tillståndprocess för förnyat tillstånd.

Drygt 5 mil transportvägen väster om Vambåsa ligger två bergtäkter, Elleholm och Sternö. Täckten i Elleholm har tillstånd som lämnades 20 juni 2013 och tillåter ett uttag av totalt 15 milj. ton berg och 1,3 milj. ton per år. Tillståndet gäller i 17 år från att det tas i anspråk, dvs. fram till 2030. Sternö har tillstånd som går ut 31 december 2017 där de sista åren i tillståndstiden används för efterbehandling. Ingen brytning sker alltså där idag.

Täckten i Elleholm försörjer mestadels Karlshamns kommun och exporterar även visst material från hamnen i Karlshamn. Täckten i Augerum försörjer marknaden med bl.a. material från entreprenadberg från projektarbete på Verkö. Elleholm är i dagsläget inte ett rimligt alternativ till Vambåsa avsättningsområden på grund av

långa transportavstånd. De tre ovan nämnda täkterna tillsammans med Vambåsa, tillgodoser precis det behov som finns idag av ballastmaterial i regionen och då ska även beaktas att stor del av ballastmaterialet idag kommer från entreprenadberg från bl.a. Verkö som inom en begränsad tid kommer att ta slut. Detta tillsammans med svårigheten att finna alternativa etableringar är det av intresse för samhället att verksamheten kan fortgå på ett väl fungerande sätt. För fortsatt byggande och underhåll av vägar, järnvägar, hus, broar, hamnar och flygplatser i regionen bedöms materialet från Vambåsa vara viktigt.

Bergkvaliteten i bergtäkten i Vambåsa är god. Bergmaterialets kvalitet innebär att den kan användas till många olika krossprodukter, t.ex.

- Krossprodukter för tillverkning av asfalt och cementbundet grus m.m.
- Krossprodukter till bärlager vid nybyggnad, underhåll och förstärkningsarbeten.
- Krossprodukter till förstärkningslager vid nybyggnad, underhåll och förstärkningsarbeten.
- Krossprodukter till underbyggnader för vägar vid nybyggnad och förstärkningsarbeten.
- Fyllnadsmaterial vid arbeten för hus, anläggningar och industribyggnationer.
- Bankuppbyggnad för spåranläggningar.
- Ballast för viss typ av betongtillverkning material till underhåll av grusvägar, halkbekämpning m.m.
- Järnvägsballast.

Orientering

Täkten är belägen ca 2 km nordost om Förkärla kyrka, ca 15 km nordväst om Karlskrona och ca 12 km öster om Ronneby. Området begränsas i öster och norr av väg 672 som går till Johannishus i nordväst. Söderut på denna väg sker uttransporterna till E22 som lätt kan nås utan besvärliga genomfarter. Söder och väster om täktområdet finns mindre bilvägar. Området utgörs av en

sammanhängande bergplint som reser sig 20-25 m över lägre liggande jordbruksmark längre i söder.

Ingen samlad bebyggelse finns i anslutning till tätens planerade verksamhetsområde. Närmaste bostadsbebyggelse består av två fastigheter, A (Skogsgården) och B, ca 650 m väster om stenbrytningsområdet. Omkring ytterligare 500 m åt väster finns en större bebyggelse. Norrut vid Björkenäs finns bebyggelse på andra sidan järnvägen på ett avstånd av mer än 1 km. I sydost vid E22 finns ytterligare bebyggelse också på ett avstånd av ca 1 km från verksamhetsgränsen. Ett fritidshus finns på fastigheten C ca 750 m sydsydost om verksamhetsområdet.

Försvarsmakten har en mast ca 180 meter från verksamhetsområdet i nordvästlig riktning.

Växtligheten i området består både av lövskog och barrskog. I norra delen av området dominerar barrskog medan inslaget av lövträd är större i söder. Norr om bergtäkten och väg 672 ligger Treklasens naturreservat, ca 100 m från verksamhetsområdets gräns. Syftet med naturreservatet är att skydda en värdefull naturmiljö i ett äldre tallbestånd med bitvis stort inslag av bok. Tillgången på död ved är god inom naturreservatets område i form av torrakor, högstubbar och lågor.

Det aktuella området omfattas inte av detaljplan. För det planerade området på fastigheten gäller Ronnebys kommun översiktsplan som antogs av Kommunfullmäktige 2006. Ny översiktsplan är under bearbetning. Ingen särskild markanvändning eller rekommendation är angiven för det aktuella verksamhetsområdet.

Det planerat utökade täktområdet omfattas av ett riksintresse för kulturmiljövård, Förkärla centralbygd. Verksamheten ligger dock i utkanten av riksintresset där Förkärla kyrka utgör de vitala delarna av riksintresset.

Det finns ytterligare tre riksintressen i omgivningarna runt täktområdet. Två utgörs av riksintresse för kommunikation; E22 och Blekinges kustbana. E22 är en viktig transportväg för transporter från Skåne till Norrköping, via Blekinges städer. Vägen bidrar till att utveckla näringslivet och öka rörligheten på arbetsmarknaden. Trafikverket planerar att bygga om delar av sträckan genom Blekinge, vilket bl.a. kommer öka behovet av ballastmaterial. Blekinges kustbana är en befintlig järnväg som sträcker sig mellan Kristianstad och Karlskrona. Banan är viktig för godstrafiken.

Det tredje är riksintresse för naturvård, Vambåsa hagmarker. Hagmarkerna speglar ett landskap med herrgårdar och betade ekhagmarker med inslag av mycket fornlämningar. Delar av hagmarken har inslag av jätteeckar. Merparten av riksintresset ligger söder om E22 och endast en liten del av riksintresset, som inte ingår i naturreservatet, ligger norr om E22 men den delen är kraftigt påverkad av vägen och berörs inte av verksamheten.

Produktion

Hela brytningsområdet kommer att omfatta cirka 33 ha, och det planerade verksamhetsområdet kommer att uppgå till drygt 60 ha. Brytning kommer huvudsakligen att ske på djupet inom befintligt brytområde som uppgår till ca 27 ha. Två områden i väster kommer att ianspråkta och utöka brytområdet areellt. Dessutom ingår fördjupning av täkten med en brytnivå ner till +0 möh. Plats kommer att bildas för upplag av avbaningsmassor och mottagna schakt- och jordmassor m.m. För arbetet i täkten finns täktplanekartor som visar täktens avgränsning.

Uttag av berg sker inom brytområdet. Verksamhetsområdet kan användas för vägar, upplag, uppställning av maskiner m.m. Vissa terrängjusteringar kan förekomma inom verksamhetsområdet.

Ansökan avser maximal produktion av 600 000 ton per år med en möjlighet till maximal produktion av 800 000 ton berg under fem valfria år under tillståndstiden

där stora projekt kan kräva en utökning av produktionen. Produktionen väntas variera från år till år.

Utöver detta kommer även externa massor, i form av icke tjärhaltig (<70 mg/kg 16-PAH) asfalt, betong, schaktmassor, jord och entreprenadberg att hanteras genom återvinning i tåkten. Externa schaktmassor, jord och entreprenadberg kan komma att användas för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet, t.ex. för uppförande av bullervallar vid behov. Återvunnen asfalt kan säljas för inblandning i asfaltproduktion av ny asfalt. Den samlade återvinningen planeras att omfatta totalt maximalt 50 000 ton per år.

Endast borrhaggatet kommer att arbeta på bergytan. Maskiner för avbaning kommer även att finnas på ursprunglig marknivå under korta perioder.

Tåktverksamheten avses bedrivas såsom den sker idag och omfattar avverkning, avbaning, borrhning, sprängning, krossning, skutknackning, upplagshantering, återvinning, utlastning samt transporter.

Sprängning sker med en salvstorlek där laddningen kan överstiga 10 ton sprängmedel vid ett och samma sprängtillfälle. Mängden sprängämne understiger dock alltid 50 ton.

Verksamhetens drift planeras huvudsakligen till helgfria vardagar mellan kl. 06.00-18.00. Normalt kommer krossning och sortering att ske mellan 06.00-18.00 men i samband med vissa större projekt eller tillfälligt hög efterfrågan kan krossning och sortering ske vardagar kl. 06.00-22.00. Utlastning och uttransporter påbörjas normalt kl. 06.00 och avslutas vid 18.00 och vid vissa tillfällen pågå till kl. 22.00. Periodvis vid projekt som kräver leverans av material andra tider, kan transporter förekomma hela dygnet.

Vattenverksamheten

Verksamheten måste bedrivas i torrhet, vilket innebär behov av bortledning av grund- och ytvatten. Som framgår av den hydrogeologiska utredning som gjorts kommer beräknad trycksänkning av grundvattnet att ske. Praktiskt influensområde, d.v.s. tryckavsänkning i berg t.o.m. 0,3 meter har avgränsats.

Ansökan innebär som nämnts ovan en utvidgning av brytnings- och verksamhetsområdet åt väst. Brytdjupet inom detta område kommer att vara ner till + 17 m ö h. Dessutom ingår fördjupning av täkten med en brytnivå ner till +0 m ö h. Avsänkningen av grundvatten kommer att ske till som lägst en nivå om -2 m ö h eftersom avsänkningen av grundvatten måste vara något lägre än täktbotten och som lägst i pumpgroppen.

Enligt den hydrogeologiska utredningen kommer bortledning av inläckande grund- och ytvatten att tillsammans uppgå till i genomsnitt 390 000 m³/år vid fullt utbruten täkt, varav 200 000 m³/år utgörs av grundvatten och 190 000 m³/år utgörs av ytvatten (regnvatten). Då syftet inte är att tillgodogöra sig vattnet och såväl möjligheter som skäl att aktivt begränsa inläckaget saknas, finns inte heller skäl att kvantitativt villkora volymen. Istället är det Skanskas uppfattning att kontroller av eventuella effekter är det som primärt kan tillgodose omgivningens och miljöns intresse.

Det grund- och dagvatten som läcker in kommer att samlas upp i lågpunkt i täktbotten, s.k. pumpgrop, och leds därefter genom pumpning via dike till en sedimentationsdamm längs områdets sydöstra kant, till utsläppspunkt sydöst om verksamhetsområdet.

För den vattenverksamhet som ska bedrivas krävs rådighet enligt 2 kap. 1 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Skanska har erforderlig rådighet då Skanska innehar nyttjanderättsavtal, se Bilaga D, på fastigheten där täktverksamheten bedrivs inom vilken avsänkningen av grundvatten

kommer att ske. Arrendetiden är femtio år, t.o.m. den 1 januari 2039, med rätt till förlängning för arrendatorn om denne så begär det med fem år i sänder.

Inga sakägare berörs av verksamheten på det sätt som anges i 9 kap. 2 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Det beräknas inte uppkomma någon skada på enskilda intressen till följd av den tillståndspliktiga vattenverksamheten. Således erbjuds inte någon ersättning till fastighetsägare. Om skada mot förmodan skulle uppkomma får den hanteras inom ramen för reglerna om oförutsedd skada.

Nyttan av vattenverksamheten kan i och med att den är en förutsättning för brytningen, anses utgöras av hela brytningsvärdet. Kostnaderna för vattenverksamheten utgörs av avskrivning på pumpar och ledningar samt drift och underhåll av dessa, vilket uppgår till i sammanhanget blygsamma belopp. Intäkterna för berg material överstiger vida de kostnader som uppkommer i samband med vattenverksamheten. Det torde därför vara uppenbart att båtnad för vattenverksamheten föreligger och att denna är tillåtlig enligt 11 kap. 6 § miljöbalken.

Miljökonsekvensbeskrivning

Vid en jämförelse med nollalternativet, vilket innebär att behovet av bergmaterial i regionen måste täckas av en produktionsökning i antingen befintliga täkter i regionen eller av en nyetablering av täktverksamhet i ett annat läge i regionen, bedömer Skanska att planerad utökning av befintlig täktverksamhet är det bästa alternativet.

Nollalternativet bedöms innebära ökade transportavstånd och en större miljöpåverkan vad gäller utsläpp av luftföroreningar och ökad risk för trafikolyckor i samband med transporter.

Sammantaget innebär täktverksamhet alltid en viss grad av påverkan i form av t.ex. buller, damning, trafik etc. Denna typ av påverkan uppstår oavsett var en täktverksamhet är lokaliserad. Föreslagen täkt i Vambåsa har funnits på platsen i många år och inga eller mycket få klagomål har uppstått. Utökad tükten innebär en relativt liten grad av påverkan.

Den planerade verksamhetens bidrag till luftföroreningar bedöms i sammanhanget som mycket liten. I föreliggande fall, med vidtagna skyddsåtgärder, och med verksamhet utanför tätbebyggt område ses inga risker att djur, växter eller kulturvärden på lokal nivå skulle ta skada. Verksamhetens luftutsläpp bedöms inte heller påverka människors hälsa på lokal nivå. Verksamheten bedöms vidare inte medverka till att miljökvalitetsnormer för utomhusluft överskrids. Påverkan av damningen från verksamheten bedöms utifrån avstånd till närboende i den förhärskande vindriktningen samt med vidtagna skyddsåtgärder bli liten.

Den planerade grundvattenbortledningen bedöms vid maximal bortledning kunna påverka grundvattennivån inom det beräknade influensområdet med den största påverkan närmast brytningsområdet. Vad avser påverkan på närliggande brunnar bedöms dessa inte påverkas negativt av den planerade verksamheten. De närliggande naturvärden som pekats ut bedöms inte heller påverkas negativt av den planerade sänkningen av grundvattennivån då värdena i naturreservatet utnyttjar ytligt grundvatten, vilket den planerade täktverksamheten har en ringa eller ingen påverkan på.

Efter reglering bedöms den mängd vatten som leds bort från verksamheten inte påverka det nedströms liggande markavvattningsföretaget negativt. De beräkningar och analyser av förorenande ämnen som utförts på utgående vatten samt i recipienten visar på att verksamheten inte kommer att ha någon negativ påverkan på nedströms belägna vattendrag och sjöar. Verksamheten bedöms inte ha någon negativ påverkan avseende miljökvalitetsnormerna för nedströms vatten.

Bortledningen sker via anlagt dike som är en del av markavvattningsföretaget Vambåsa-Tromtö. Vattnet rinner därefter via öppna diken ut till Östersjön, Tromtövikén. Den totala rinnsträckan från täkten till havet är ca 4,5 km. Tromtövikén är en del av kustvattenförekomsten Västra Fjärden (SE560775-153055), som är en 27 km² stor vattenförekomst i Östersjön. Den ekologiska statusen i Västra fjärden är otillfredsställande på grund av höga halter av näringsämnen. Enligt SMHIs vattenweb är den totala nettotransporten av kväve från dikets totala avrinningsområde till Kålfjärden ca 4,5 ton. Totala belastningen från land på Västra Fjärden är ca 13 ton enligt SMHIs vattenweb. Vattenförekomsten uppnår inte god kemisk status på grund av kvicksilver och bromerad difenyleter, som finns i förhöjda halter i samtliga Sveriges ytvattenförekomster. Övriga ämnen har halter under gränsvärde.

Dagvatten som avrinner in i täktområdet samlas upp i pumpgropen och leds därefter vidare till sedimentationsdamm.

Ytvattenrecipienten kan till följd av täktverksamheten och grundvattenbortledningen belastas med suspenderat material (grumling) och sprängmedelsrester (kväve). Läckage från arbetsfordon och förvarade kemikalier kan förekomma. Då endast externa massor, där föroreningsrisken kan antas vara ringa, kommer att tas emot för återvinning/mellanlagring bedöms risken för annan förorening av vatten vara marginell.

Kväveutsläppet är principiellt önskat men är relativt litet. Uppkomna kvävehalter (total-kväve) vid utökad verksamhet bedöms hamna under gällande utsläppskrav enligt nuvarande kontrollprogram där mängden nitrat inte får överstiga 10 mg/l som enstaka mätvärde. För att optimera dagens system (för att ta höjd för toppar med hög belastning) och reducera kvävehalterna i vattnet ytterligare har bland annat en växtzon med bladvass planterats i pumpgropen från vilken vattnet leds till sedimentationsdammen. Nuvarande vattenprovsanalyser visar att kvävereduceringen fungerar optimalt och att de halter som uppsatts klaras med marginal.

Förväntade halter i utgående vatten bedöms ge små effekter på recipienten, Tromtövikens, direkt nedströms tälkten.

I samband med att tälkten utvidgas på djupet kommer grundvattenytan att avsänkas kring tälkten. Grundvattenytans nivå kommer enligt den hydrogeologiska utredningen att sänkas med ca 10 meter jämfört med lägsta punkten i dag inom brytningsområdet.

Planerad verksamhet, vid full utbredning i yta och på djupet, beräknas innebära en ökning av flödet av det vatten som bortleds från tälkten jämfört med de senaste årens flöde av utpumpat dagvatten från tälkten.

En brunnsinventering har gjorts inom hela influensområdet för avsänkning av djupt berggrundvatten. Inga brunnar finns inom influensområdet. Däremot har 16 brunnar påträffats i brunnsarkivet i brunnsinventeringen. Samtliga dessa brunnar ligger utanför det praktiska influensområdet och någon skada för dessa brunnsinnehavare kan inte förutses i anledning av grundvattenavsänkningen.

Som framgår av den hydrogeologiska utredningen förväntas inläckaget m.h.t. geologiska förhållanden i övrigt vara stabil och det finns därmed ingen risk att det blir någon menlig påverkan på vattenbalansen i området.

Lokalt nära den planerade tälktverksamheten och fram till E22 kommer den tunga trafiken öka. Transporterna leds via väg 672 där inga bostäder finns längs med vägen. Transportavstånden från den planerade tälkten till E22 är knappt 1 km. Skanska bedömer att olycksrisken inte ökar till en oacceptabel nivå och att inte oacceptabla störningar från transporter kommer att ske från den planerade verksamheten.

Den planerade verksamheten kommer att bidra till bullerstörningar, dock enligt Skanskas bedömning, inte i en sådan grad att människor utsätts för oacceptabla

hälso- och säkerhetsrisker. Med beaktande av vad som redogjorts för ovan och vid behov föreslagna skyddsåtgärder bedömer Skanska att verksamheten kan bedrivas med innehållande av Naturvårdsverkets "Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller".

Den planerade verksamheten kommer att bidra till störningar avseende vibrationer och luftstötståg. Med beaktande av vad som redogjorts för ovan och med föreslagna skyddsåtgärder bedömer Skanska dock att verksamheten kan bedrivas utan att människor utsätts för oacceptabla hälso- och säkerhetsrisker.

Den planerade verksamheten kommer att medföra ett ianspråktagande av ett tidigare oexploaterat område i direkt anslutning till befintlig täktverksamhet. Området och omgivande mark består av blandskog, mestadels skogsbruksmässigt välskött produktionsskog, men med vissa inslag av mindre partier ädellövskog framförallt söder om täktverksamheten. Den samlade bedömningen är att det inom det planerade brytningsområdet är möjligt att ta oexploaterad mark i anspråk utan konflikt med betydande naturvärden. I övrigt kommer täktverksamheten inte att påverka befintliga naturvärden negativt. Planerad verksamhet bedöms ha en obetydlig påverkan på fågelfaunan lokalt och nationellt.

Skanska bedömer att den planerade verksamheten sannolikt kommer att innebära en viss negativ påverkan på upplevelsen av rekreation och friluftsliv för den allmänhet vilken kommer att uppehålla sig i direkt närhet till den planerade verksamheten, framförallt i form av buller och transporter från verksamheten. Viss påverkan av buller kommer verksamheten även ha i det intilliggande naturreservatet.

Den planerade verksamheten bedöms medföra lokal påverkan på landskapet, inom området för planerad bergtäkt och dess direkta närhet. Detta kan upplevas negativt av personer som vistas i täktens direkta närhet. Påverkan på landskapsbilden i sin helhet bedöms bli liten då insynen är begränsad. En täktverksamhet kan vid avslutad verksamhet skapa förutsättningar för nya naturmiljöer som gynnar vissa skyddsvärda arter och skapa möjlighet till rekreation för allmänheten.

Vid en jämförelse med etablering av täktverksamhet på rubricerade fastighet, i enlighet med Skanskas ansökan, får nollalternativet enligt Skanskas bedömning negativa konsekvenser för hushållningen med naturresurser och skapar intrång i oexploaterade områden om en helt ny täkt ska etableras.

Avfall vilket uppkommer i den egna verksamheten kommer att hanteras helt enligt gällande krav. Konsekvensen med avseende på avfall bedöms bli obefintlig.

Under förutsättning att tillräckliga skyddsåtgärder vidtas bedöms påverkan på människors säkerhet som mycket liten till följd av den planerade verksamheten.

Riskerna till följd av Sevesoverksamheten bedöms som små beroende på egenskaperna hos det sprängmedel som används, hantering och de säkerhetsrutiner som finns. Det bedöms inte heller finnas några yttre faktorer som påverkar säkerheten negativt.

Verkställighet

Denna tillståndsansökan avser i allt väsentligt samma verksamhet som bedrivs i dag. Det gamla tillståndet kommer att vara gällande till dess att ett nytt tillstånd vunnit laga kraft. Den tillståndsgivna mängden förväntas var utbruten vid halvårsskiftet 2019. Då det nya tillståndet ställer högre krav på verksamhetsutövaren än det tidigare, ligger det i allas intresse att Skanska får ta i anspråk det nya tillståndet så snart som möjligt. Några intressen som skulle kunna lida men härav finns inte.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Blekinge län anför följande.

Länsstyrelsen har tagit del av handlingar i ärendet och bedömer att underlaget är tillräckligt för att fatta beslut på.

Bergtäkten är redan Sevesoverksamhet då mer än 10 ton hanteras i samband med sprängning. Om det sker sprängningar med mer än 50 ton sprängämne vid ett och samma tillfälle blir täkten på den högre kravnivån. Täkten är sedan tidigare klassad på lägre nivå. Verksamheten ska revidera sitt handlingsprogram och lämna in till länsstyrelsen.

Provpumpningen är gjord utifrån nuvarande förhållande, när ny sänkningsnivå i täkten nås kommer dock eventuellt nya förhållanden råda. Allt grundvatten ner till nuvarande nivå plus det som tillkommer vid ny lägre nivå kommer då att läcka in till bergtäkten. Ny sylta kommer skapas, med vad som kan förmodas bli högre flödeskapacitet än bergets (som provpumpningen testade). Beräknad nettonederbörd inom influensområdet ($220\,000\text{m}^3/\text{år}$), motsvarar ca 7 l/s (arealer vars topografi föranleder strömning bort från täkten ej borträknade). Pumpkapaciteten från täktens pumpgrop sägs vara 25 l/s, så marginal finns i så fall. I den händelse att man underskattat momentantillflödet in i täkten under riklig nederbörd, finns dock risken att vatten stiger i täktbotten och istället för att rinna in i pumpgropen kan vattnet föra med sig föroreningar genom sprickorna i berget. Sannolikheten förefaller låg för ett sådant scenario, men maskiner bör ej stå uppställda eller verka i vattenbräddat område om så skulle ske.

Utöver detta har länsstyrelsen vid huvudförhandlingen yrkat på följande ytterligare villkor för den miljöfarliga verksamheten.

- Borrutrustning ska vara försedd med anordning för uppsamling av damm, som därefter ska omhändertas så att spridning till omgivningen förhindras. Damning från kross- och siktanläggningar samt transportband ska begränsas med inkapsling och stoftavskiljare där så är möjligt och i övrigt med vattenbegjutning eller jämförbar metod. Övrig damning från verksamheten, såsom upplag, vägar och transporter ska begränsas genom bevattning eller annan lämplig metod.
- Bortledning av vatten från täkten ska ske via sedimentationsdamm, försedd med oljeavskiljning, till recipient. Utgående vatten från sedimentationsdammen får inte överskrida följande begränsningsvärden:

Oljeindex	1 mg/l
Susp. ämnen	10 mg/l
Nitrat	10 mg/l

Kontroll ska ske minst en gång per kvartal.

- Oljehantering inklusive tankning av fordon och maskiner, undantaget larvburna maskiner, samt uppställning av dessa får endast ske på tätt underlag som är konstruerat så att läckage till omgivningen förhindras. Stationär uppställning av utrustning där det föreligger risk för oljeläckage ska ske på sådant sätt att eventuellt spill kan omhändertas. Utrustning för sanering av spill ska finnas lätt tillgänglig vid bedrivande av verksamheten.
- Kemikalier, petroleumprodukter och farligt avfall ska vara märkta samt förvaras i täta behållare på tät, invallad yta, som är skyddad från nederbörd. Invallningen ska rymma den största behållarens volym plus 110 % av övriga behållares volym. Fordonsbränsle ska förvaras enligt ovan eller i dubbelmantlade cisterner, ADR-tankar.

Länsstyrelsen yrkar på följande villkor ytterligare för vattenverksamheten.

- Kontrollprogram tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.
- Grundvattennivån ska mätas i observationsrör utanför beräknat influensområde såväl som innanför.
- Utflödet från sedimentationsdammen ska strypas eller begränsas till naturlig avrinningsmängd när flödet i nedströms diken och vattendrag överskrider vad som i ansökningshandlingarna klassats som ”normalförhållanden”, och det finns risk för försämrade markanvändning eller övriga skador till följd av vattenmängden. ”Normalförhållanden” ska definieras.
- Verksamheten ska ta del i skötsel och underhåll av dikningsföretaget.

Miljö- och byggnadsnämnden i Ronneby kommun tillstyrker ansökan. Nämnden anför följande.

Det föreslagna begränsningsvärdet för nitrit är för högt satt, särskilt som årsmedelvärde.

Vid huvudförhandlingen har enskilda markägare framfört följande synpunkter och yrkanden.

A B, D, påpekar att bolaget inte har samrátt med fastighetsägare söder om markavvattningsföretaget. Han yrkar att det av bullervillkoret framgår att backsignal med toner inte får användas utanför ordinarie arbetstid. Vidare yrkar han att det i villkor föreskrivs att krossning och sortering efter kl. 18 inte får bedrivas mer än två kvällar i veckan.

Tromtesunda vägsamfällighet samt Äsketorps vägsamfällighet motsätter sig att begränsningsvärdena för utsläpp till vatten anges som årsmedelvärden.

H W, X anser att Skanska bör åta sig att dimensionera diken och rör för vattenbortledning så att översvämning undviks.

Skanska anför i bemötande i huvudsak följande.

Skanska befintliga verksamhet i Vambåsa är en Svesoverksamhet enligt den lägre kravnivån, och kommer så att vara även i fortsättningen.

Pumpgropen finns alltid i den för tillfället lägsta nivån i tákten och nederbörd och grundvatten leds ner till den. Nivån i pumpgropen är reglerad med nivåvakter och pumpintaget är placerat lägre än frånslagsnivån. Från pumpgropen leds vattnet till utjämningsbassängen som är försedd med ett vattenlås på utloppsröret.

När arbete inte bedrivs är maskinerna parkerade på en nivå över den lägsta nivån. Detta plan är dränerat mot pumpgropen, varför risken för översvämning på detta plan bedöms som mycket liten.

Tákten påverkas relativt lite av kraftigare nederbörd, som transporteras snabbt ner och bort mot pumpgropen. Skulle regnet vara så kraftigt att vattennivån i den lägsta etappen stiger över schaktbotten, kommer enligt den lokalt gällande rutinen, arbete att avbrytas till dess det pumpats tillräckligt tomt igen.

Med hänsyn till att det både i pumpgropen och i utjämningsmagasinet är arrangerat så att ytvattnet aldrig tillåts rinna bort, bedöms risken för att en eventuell oljeförorening sprids vidare som liten. Systemet är så konstruerat att det fungerar väl som oljeavskiljare.

Skanska har redan nu vidtagit åtgärder för att reducera damm ytterligare från verksamheten. Skanska har bl.a. beställt tvättning av tillfartsvägen till och från täktområdet för att på så sätt minska dammbeläggningen på vägen. Skanska har även anlitat extern hjälp som vattenbegjuter upplag och vägar inom verksamhetsområdet så att det ske kontinuerligt, särskilt nu när det har varit torrare perioder med lite nederbörd.

Skanska godtar länsstyrelsens villkorsförslag gällande uppställning av fordon och lagring av kemikalier.

Bolaget motsätter sig A Bs yrkande om begränsning av verksamheten under kvällsid. Backsignalen är redan ersatt med ett pysande ljud.

Bolagets redogörelse rörande säkerhet under förhandlingen i målet samt bolagets policy täcks in som ett åtagande genom föreslaget villkor 1.

Bolaget anser att frågan om provpunkter för grundvattenpåverkan bör regleras i kontrollprogrammet. Sweco utreder för närvarande punkternas placering inom influensområdet.

Skanska åtar sig att begränsa vattenutflödet från området till 25 l/s. Skanska åtar sig att genom delaktighet i markavvattningsföretaget bekosta sin andel av skötsel och underhåll i markavvattningsföretaget, alternativt, att bolaget ska begränsa utflödet av vatten från vattenverksamheten till en mängd som inte medför skada genom översvämning eller följdskada därav. Förutsättningar för hur utsläpp av vatten ska ske ska utredas.

DOMSKÄL*Miljökonsekvensbeskrivning*

Mark- och miljödomstolen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen, med de förtydliganden och tillägg som skett under målets handläggning, uppfyller kraven på en sådan beskrivning enligt 6 kap. miljöbalken, i dess lydelse före den 1 januari 2018. Eventuella brister i samrådet har kunnat läkas under processen i mark- och miljödomstolen. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas.

Rådighet

Skanska har genom avtal erforderlig rådighet enligt 2 kap. 2 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Tillåtlighet

Inom aktuellt område har täktverksamhet bedrivits under flera decennier. Omfattande investeringar vid etablering har gjorts. Bergkvaliteten är god. Materialet avsätts i första hand i Ronneby, Nättraby och Karlskrona med omnejd. Täkten är lokaliserad i närheten till väg E 22. Några invändningar mot lokaliseringen, eller mot tillåtligheten i övrigt, har inte framförts.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte utan orimliga merkostnader skulle gå att finna en från miljöskyddssynpunkt bättre plats för täkt av berg med motsvarande kvalitet inom det aktuella avsättningsområdet. Den sökta platsen uppfyller därmed kravet i 2 kap. 6 § miljöbalken.

Vidare bedömer domstolen att det är möjligt att föreskriva villkor om sådana skyddsåtgärder, försiktighetsmått och begränsningar att vare sig den miljöfarliga verksamheten eller vattenverksamheten kan befaras föranleda olägenhet av väsentlig betydelse. Därmed föreligger inte hinder mot de sökta tillstånden på grund av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Hinder föreligger inte heller i förhållande till miljöbalkens bestämmelser i övrigt. För vattenverksamheten

föreligger båtnad så länge som täktverksamheten pågår. Tillstånd ska därför lämnas till såväl den sökta miljöfarliga verksamheten som vattenverksamheten. Tillstånden ska i båda fall tidsbegränsas till 25 år.

Tillståndens utformning

Tillståndet till miljöfarlig verksamhet bör, vad gäller uttag av material, utformas med utgångspunkt i sökandens yrkande.

Beträffande tillståndet att lagra avfall bör tillståndsmeningen kompletteras med de uppgifter om kategorier och mängden avfall som bolaget uppgivit i målet, jfr 22 kap. 25 a § miljöbalken.

Bolaget har beträffande vattenverksamheten utformat sitt yrkande som en rätt att avsänka grundvattennivån under brytningstiden. Bolaget har vid huvudförhandlingen motsatt sig att bortledandet av grund- och ytvatten begränsas volymmässigt.

Enligt 11 kap. 3 § miljöbalken avses med vattenverksamhet bl.a. bortledande av grundvatten. Avsänkning av en grundvattenyta utgör i sig inte vattenverksamhet utan är en endast effekt av en sådan verksamhet.

Enligt 22 kap. 25 § miljöbalken ska en dom som innebär att tillstånd ges till en verksamhet i förkommande fall innehålla bestämmelser om verksamhetens ändamål, läge, omfattning, säkerhet och tekniska utformning i övrigt.

Av ovannämnda bestämmelser följer att det tillståndgivna bortledandet av grundvatten måste preciseras volymmässigt.

Bolaget har uppgivit att bortledning av inläckande grund- och ytvatten kommer att uppgå till i genomsnitt 390 000 m³/år vid fullt utbruten täkt. Av denna volym uppskattas cirka 200 000 m³ utgöra grundvatten. Detta bör anges som en begränsning av tillståndet till vattenverksamhet.

Villkor för tillståndet till miljöfarlig verksamhet

Ett allmänt villkor bör föreskrivas enligt praxis. Genom detta blir bolaget bl.a. bundet vid de åtaganden om skyddsåtgärder m.m. som det gjort i målet.

Sedvanligt villkor om avgränsning och utmärkning av brytnings- resp. verksamhetsområde bör föreskrivas, liksom om lägsta täktbottennivå.

Villkor om krav på varningssignal inför sprängning bör föreskrivas i linje med bolagets åtagande.

Vid den fortsatta bedömningen av vilka villkor som ska gälla ska beaktas att det rör sig om en befintlig täkt där de boende i omgivningen synes i huvudsak ha godtagit nuvarande drifttider.

I Naturvårdsverkets "Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller" (rapport 6538), som gavs ut i april 2015, anges riktvärden för buller dagtid under tidsintervallet kl. 06.00-18.00. Riktvärdet för buller dagtid är enligt vägledningen 50 dB (A) ekvivalent ljudnivå vid bl.a. bostäder. Av vägledningen framgår att riktvärdena för buller är avsedda att användas som utgångspunkt och vägledning för den bedömning som ska göras i varje enskilt fall. Vidare anges att nivåerna i normalfallet bör vara vägledande för bedömningen av om buller utgör en olägenhet men det anmärks också att det kan finnas skäl att tillämpa andra nivåer, såväl högre som lägre, liksom andra tider.

Enligt gällande tillstånd för verksamheten får bullret mellan kl. 06.00-07.00 inte överstiga 40 dB (A). Bolaget har yrkat att begränsningsvärdet för denna tidsperiod nu ska bestämmas till 50 dB (A) och att då få bedriva starkt bullrande verksamhet. Enligt utförda bullerberäkningar framgår att bullret från de verksamheter som bolaget vill bedriva mellan kl. 06.00-07.00 uppgår till som högst 47 dB (A) vid omgivande bostadshus. Mark- och miljödomstolen bedömer att en ändring av bullerbegränsningen på sätt som bolaget yrkat skulle innebära en betydande ökning

av störningarna i omgivningen. Bolaget har inte visat att en fortsatt begränsning av bullrande verksamhet mellan kl. 06.00-07.00 till 40 dB (A) skulle medföra orimliga merkostnader. Därför bör den period som betecknas ”natttid” även för den utvidgade tükten anges till kl. 22.00-07.00 (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 februari 2016 i mål M 4949-15).

Ett villkor bör innebära begränsningar och inte ange vad som är tillåtet. Regleringen av verksamhetens drifttider bör därför ange de tider när specifika arbetsmoment inte får bedrivas. Bolaget har föreslaget att momenten borrning och sprängning begränsas till dagtid. Mark- och miljödomstolen bedömer att även avbaning och skutknackning bör inkluderas i denna begränsning.

Krossning och sortering ska inte tillåtas bedrivas under helger eller natttid enligt bolagets förslag. Närboende har yrkat på ytterligare begränsning av krossning till två kvällar per vecka. Bolaget har motsatt sig detta, bl.a. med hänvisning till behovet att kunna möta tillfälliga toppar i efterfrågan på material och personalens rätt till lagstadgad dygnsvila. Bolaget har uppgivit att krossning och sortering inte sker fredag kväll. Mark- och miljödomstolen bedömer att en begränsning av störande verksamhet till högst 20 kvällar under sommarmånaderna kan krävas av denna typ av verksamhet.

Bolaget har även yrkat att utlastning som har direkt samband med leveranser till större projekt med krav på vissa leveranstidpunkter, vid behov ska få ske även vid andra tider än dagtid, helgfria vardagar. Mark- och miljödomstolen bedömer att yrkandet kan medges, förutsatt att det finns en beställning av material som styrker behovet av detta undantag. Något krav att informera tillsynsmyndigheten vid varje enskilt tillfälle är inte nödvändigt.

Av ovan nämnda vägledning från Naturvårdsverket framgår att buller som karakteriseras av ofta förkommande impulser är särskilt störningsframkallande och att riktvärdena för buller därför bör sänkas med 5 dB (A). Mark- och

miljööverdomstolen har i dom den 29 maj 2012 i mål M 5955-11 uttalat att sådana skrivningar snarast torde vara att betrakta som ett råd till tillståndsmyndigheten att skärpa kraven då särskilt störande former av ljud förekommer. De bör således inte vara en del av själva villkoret. I vad mån sådant buller förekommer i det enskilda fallet ska därför avgöras när villkoren bestäms.

Skutknackning bedrivs endast dagtid och är erfarenhetsmässigt ett sådant arbetsmoment som typiskt sett orsakar impulsljud. Bolaget har motsatt sig en sänkning av begränsningsvärdet för bullerimmission, eftersom man bedömer att impulsljud sällan når omgivande bostäder. Bolaget har vid huvudförhandlingen åtagit sig att utreda förekomsten av impulsljud från skutknackning och i förekommande fall vidta åtgärder för att undvika att impulsljud uppstår vid bostäder.

Mark- och miljödomstolen tolkar bolagets åtagande så att det efter utredning kommer att genomföra sådana bullerdämpande åtgärder att impulsljud inte uppstår vid närliggande bostäder. Detta bör gälla som villkor efter en utrednings- och genomförande tid av två år.

Bullret bör enligt fast praxis (se ovan nämnda MÖD avgörande) kontrolleras minst vart tredje år. Ekvivalentvärden bör bestämmas med ledning av Naturvårdsverkets meddelande 6/1984 ”Metod för immissionsmätning av externt industribuller”.

Markvibrationer och luftstötstång ska begränsas till den nivå som bolaget yrkat och remissmyndigheterna godtagit. Analysmetoden bör lämpligen anges i kontrollprogrammet.

Mark- och miljödomstolen bedömer att en sprängning alltid innehåller ett viss mått av osäkerhet beträffande förflyttningen av bergmaterial och att det inte torde vara möjligt att kontrollera detta i sådan grad att det går att garantera att stenkast utanför verksamhetsområdet aldrig kan inträffa. Ett villkor som innebär förbud mot stenkast

bör därför inte föreskrivas. För det fall behov av ytterligare åtgärder skulle uppstå bör frågan om villkor delegeras till tillsynsmyndigheten.

Det är viktigt att åtgärder vidtas för att förhindra damning för verksamhetens olika delar samt utsläpp av stoft från krossning. Bolaget har uppgivit att huvuddelen av transportbanden är inkapslade och att borrhaggatet är försett med uppsugning av damm. Dammbekämpning av transport- och upplagsytor kommer att ske genom bevattning vid torr väderlek bevattnas även utbrutet bergmaterial innan transport vid behov.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det idag inte finns anledning att föreskriva villkor om konkreta skyddsåtgärder mot damning, förutom vad gäller borrhutrustningen, utan delegerar frågan till tillsynsmyndigheten.

Bolaget har uppgivit att mängden avfall som lagras samtidigt inte kommer att överstiga 50 000 ton. Detta ska fastställas som villkor, jfr 22 kap. 25 a § miljöbalken.

Av 4 § avfallsförordningen (2011:927) följer att avfall endast får lagras för en kortare period än tre år innan det återvinns. I annat fall anses lagringen utgöra en deponi. Detta bör tydliggöras genom ett villkor.

Mark- och miljödomstolen bedömer att villkor om massornas innehåll av PAH bör bestämmas i enlighet med bolagets yrkande.

Det saknas laglig grund att överlåta åt tillsynsmyndigheten att medge mottagande av andra avfallstyper än de som omfattas av tillståndet. En sådan ändring får hanteras enligt bestämmelserna i 1 kap. 4 § miljöprövningsförordningen (2013:251).

Villkor om krav på mottagningskontroll och dokumentation av mottagna massor bör föreskrivas.

Bolaget har uppgett att mottagna avfallsmassor inte lagras på annan plats än täktbotten. Detta bör föreskrivas som villkor.

Mark- och miljödomstolen bedömer att villkor för utsläpp till vatten bör bestämmas i huvudsak så som bolaget medgivit. Dock bör parametern *nitrit* ersättas med *totalkväve*, då miljökonsekvensbeskrivningen innerhåller uppgifter om dessa halter.

Villkor om skyddsåtgärder vid förvaring och hantering av kemikalier bör föreskrivas med utgångspunkt i länsstyrelsens förslag, som medgivits av bolaget, på sätt som framgår av domslutet.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det finns anledning att föreskriva villkor om kvaliteten hos de massor som används för anläggningsändamål. Dessa bör anges med utgångspunkt i Naturvårdsverkets handbok 2010:1.

Förslag till efterbehandlingsplan ska, minst tre år i förväg, ges in till tillsynsmyndigheten, som genom delegation ges möjlighet att föreskriva ytterligare villkor. Efterbehandlingen är ett moment i den tillståndgivna verksamheten och ska vara avslutad inom tillståndstiden. Om verksamheten skulle upphöra oplanerat ska efterbehandling ske.

Det är verksamhetsutövarens skyldighet att se till att det vid varje tidpunkt finns ett aktuellt kontrollprogram för verksamheten. Tillsynsmyndigheten ska genom delegation ges möjlighet att vid behov föreskriva ytterligare villkor om kontroll.

Det finns inte stöd i miljöbalken för att i ett villkor reglera frågor som rör länsstyrelsens tillämpning av kulturmiljölagen.

Villkor för tillståndet till vattenverksamhet

Såväl länsstyrelsen som enskilda sakägare har uttryckt oro för risken för översvämning av nedströms liggande marker vid höga vattenflöden från

verksamhetsområdet. Av den ytvattenutredning som ingår i ansökan framgår att utflödet från sedimentationsbassängen förväntas maximalt uppgå till 25 l/s. Bolaget har vid huvudförhandlingen åtagit sig att begränsa flödet till denna nivå. Detta bör fastställas som villkor. Utloppet ska konstrueras så att flödet kan mätas.

Villkor om kontroll av den tillståndgivna vattenverksamheten med avseende på bortledda vattenvolymer från brytområdet bör föreskrivas enligt praxis.

Villkor om lägsta nivå för avsänkning av grundvattenytan bör fastställas så som bolaget yrkat.

Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens uppfattning att vattenverksamhetens påverkan på grundvattennivån bör kontrolleras såväl innanför som utanför det beräknade influensområdet. Det bör överlåtas åt tillsynsmyndigheten att fastställa ytterligare villkor om kontroll.

Domstolen är förhindrad att i detta mål besluta om att bolaget ska ingå i ett markavvattningsföretag.

Ekonomisk säkerhet

Enligt 16 kap. 3 § miljöbalken får ett tillstånd för sin giltighet göras beroende av att den som avser att bedriva verksamhet ställer säkerhet för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Enligt 9 kap. 6 e § miljöbalken får tillstånd till täkt ges endast om det för uppfyllandet av de villkor som ska gälla för tillståndet ställs säkerhet enligt 16 kap. 3 §.

I detta fall torde säkerhet behöva ställas för de kostnader som kravet på efterbehandling i villkor 24 beräknas kunna medföra. Några andra villkor torde inte vara aktuella.

Bolaget har föreslagit att säkerheten beräknas till 2 100 000 kr. Ingen har invänt mot detta. Mark- och miljödomstolen bedömer att säkerheten bör bestämmas i enlighet med bolagets förslag. Domstolen erinrar om möjligheten enligt 24 kap. 5 § första stycket 12 miljöbalken att ändra säkerhetens storlek.

Igångsättningstid m.m.

Den tid inom vilken den tillståndgivna miljöfarliga verksamheten ska ha satt igång bör bestämmas till två år enligt bolagets yrkande. Bolaget har uppgivit att tillståndet tas i anspråk när fortsatt täkt sker utanför det område eller under de nivåer som omfattas av nuvarande tillstånd.

Arbetstiden för vattenverksamheten bör bestämmas till tio år, i enlighet med bolagets slutliga yrkande. Dock ska tiden, enligt fast praxis, börja löpa från dagen för lagakraftvunnen dom.

Tiden för anmälan av oförutsedd skada bör bestämmas till femton år, i enlighet med bolagets slutliga yrkande.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den avgift för målets prövning som genom beslut den 23 oktober 2017 fastställts till 21 500 kr.

Verkställighet

Nuvarande tillstånd till täktverksamhet gäller till och med den 31 december 2025. Bolaget har yrkat verkställighet med hänvisning till att tillståndsgiven mängd berg i det närmaste är slut, samt att det nya tillståndet kommer att ställa högre krav på verksamhetutövaren.

Grundregeln är att ett beslut om tillstånd enligt miljöbalken inte får tas i anspråk förrän det vunnit laga kraft. Gäller det en täkt finns risk att irreversibla skador uppstår på naturmiljön under den tid ett överklagande handläggs. Mark- och

miljödomstolen bedömer att det inte finns tillräckliga skäl att förordna om verkställighet. Yrkandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 31 oktober 2018.

Marie Gerrevall

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Marie Gerrevall, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius samt de särskilda ledamöterna Ann-Christine Vösu och Hans Eliasson.